

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

Катедра „Международни отношения“

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

Представен за присъждане на
образователно-научна степен „доктор“
по професионално направление 3.3. “Политически науки”

Тема:

„Латинска Америка в системата на международните отношения“

Автор:

ЙОРДАН РУМЕНОВ СТОИЧКОВ

Докторант зачислен на самостоятелна подготовка със заповед № 3519 / 02.12.2024 г.

Научен ръководител: доц. д-р Пламен Ралчев

София, октомври 2025 г.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд се състои от увод, пет глави, заключение, използвани източници, научни приноси и научни публикации на автора, **с общ обем от 268 стр.**

Настоящата дисертация е мотивирана от моя дълбок интерес към две конкретни теми: Латинска Америка – континент наситен с богата история, огнена култура, политика на възходи и кризи, и Икономическата дипломатия – експертна сфера, която отразява специфично направление в развитието на международните отношения и чиято актуалност нараства с всеки изминал ден.

АКТУАЛНОСТ НА ТЕМАТА

Актуалността на темата е продиктувана и от съвременната геополитическа обстановка в света, която с всеки ден става по-динамична, по-нестабилна, по-несигурна и по-непредвидима. Латинска Америка, явяваща се като все по-важна част от геополитическите процеси, е континент с различен политически опит от европейския. Макар неизменно исторически свързани, Европа и Латинска Америка са много различни в своето икономическо и политическо развитие.

В същото време, Латинска Америка е поле на **интензивно геополитическо съперничество** между САЩ, Китай, Русия и Европейския съюз. Така настоящата дисертация си поставя за задача да идентифицира новата стратегическа роля на Латинска Америка в контекста на световната икономическа продоволствена сигурност и конкурентоспособност, като и да анализира по-специално външното влияние на големите геополитически актьори и неговия ефект върху регионалното поведение в системата на международните отношения.

Регионът на Латинска Америка се превръща в **ключов обект на стратегически интереси** на Китай и Русия, които разширяват своето икономическо и политическо присъствие, предизвиквайки традиционните позиции на САЩ и ЕС. Регионът притежава значителен геоикономически потенциал – богати природни ресурси, нарастващо население, както и стратегическо географско разположение, което влияе както на сферата на икономиката, така и на политиката в глобален план.

Динамиката на глобалната среда, съпътствана от споменатата геополитическа несигурност, прекъсвания във веригите на доставки, енергийни предизвикателства и многопластови кризи, прави изследването на тази тема от съществено значение както за теорията, така и за практиката на МО.

ПРЕДИШНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ

Прегледът на научната литература в България показва **ограничено и фрагментарно изследване** на латиноамериканската проблематика. Съществуват откъслечни анализи относно една или няколко от държавите, засегнати в настоящата дисертация, но те са отделни и нямат връзка помежду си, информацията е остаряла или политически и идеологически конюнктурна.

За изработването на настоящия текст са **използвани предимно чуждестранни източници**. От изключително висока полезност и актуалност бяха материали разработени в академични среди и научно-изследователски центрове именно от различни държави от Латинска Америка. Това даде възможност за използване на най-съвременните данни, документи и показатели, както и на гледна точна „от извора“.

Може да се отбележи, че обхватът на настоящата дисертация е ограничен до използването на неклассифицирани доклади с публичен достъп. **Интересна констатация** беше направена, че текстовете и документите от ЕС в своята същност притежават предимно пожелателен характер, изпадащи в повтаряща се реторика на „политическа коректност“ и добри намерения, докато източниците от различните институции на Латинска Америка съдържаха по-съдържателен анализ и, следователно, по-съществен принос към настоящия труд.

Използвани са предимно чуждоезични източници, които:

1. Отговарят на критерия за репутация, индексация и публичност – т.е. са актуални, авторитетни и могат да бъдат проверени;
2. Показват изследователска дълбочина – публикации в академични издания, научни статии, статистики от международни институции, книги, монографии и др.;
3. Използваните източници са оригинални, предимно на испански и английски език – това показва задълбочаване на изследователското ниво (авторитетни академични издателства, изследователски институти, периодични специализирани издания и др.)
4. Компенсират условно липсата на български източници – допустимо и дори наложително при теми от такъв глобален мащаб, незастъпени в родната научна литература.

Към тялото на научната дисертация се прилага списък с:

- Библиография на чужд език – 230 бр.
- Библиография на български език – 55 бр.
- Официални документи от международни организации – 22 бр.
- Страници в интернет – 40 бр.

ОБЕКТ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Обект на изследване са международните политически и икономически отношения в региона на Латинска Америка, в контекста на глобалното съперничество между водещите държави.

В анализа се поставя **акцент върху оценката на възможностите** за бъдещото разширяване на сътрудничеството със (и в рамките на) региона на Латинска Америка, като се **изследват специфични икономически и дипломатически механизми**, които могат да способстват за постигането на стратегически и взаимно-изгодни резултати. Географски разнородните региони представляват обект на анализ, **в контекста на развитието на многополюсни** и интеграционни процеси в по-широк международен план.

За целите на дисертацията е важно да се **има предвид използваната терминология**. За да се опрости разбирането и за да не се влиза в дебат относно географията на региона, се използва широко разпространения (макар и за някои автори недостатъчен) термин „Латинска Америка“. С него се обозначават всички територии на Западното полукълбо, които се простират от границата със САЩ на юг до Антарктида, включително Карибския басейн. Към днешна дата, регионът на Латинска Америка наброява пазар с над 650 милиона жители и над 20 милиона кв. километра.

ПРЕДМЕТ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Предмет на изследване е въздействието на Китай и Русия върху икономическото развитие, политическата динамика и стратегическите ориентации на държавите от Латинска Америка, както и взаимодействието на тези процеси с политиките провеждани от САЩ и ЕС.

Чрез избора на тази актуална, реална и слабо разгледана тема в българската научна литература се засяга конкретно ролята на Латинска Америка в съвременната система на международните отношения. Дисертацията **разглежда тези геополитически процеси чрез:**

1. Идентифициране на новата стратегическа роля на региона на Латинска Америка, в контекста на съвременния мултиполярен международен ред;
2. Изследване на външното влияние (конкретно на ЕС, САЩ, Китай и Русия) и как то оформя геополитическото поведение и значимост на региона.

ЦЕЛ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Основна цел на дисертацията е да анализира формите, механизмите и последиците от икономическото и политическото влияние на Китай и Русия в Латинска Америка и да ги постави в контекста на глобалното съперничество с „традиционните партньори“ – именно САЩ и ЕС и новите тенденции в международната система.

Така настоящият дисертационен труд си поставя като цели да идентифицира:

1. На първо място новото стратегическо значение на Латинска Америка в съвременната система на международните отношения.

Латинска Америка се явява все по-важна част от процесите на политическо и икономическо развитие в световен план. За да докаже наличието на този факт, анализът се фокусира върху засиления интерес, който се проектира в региона от страна на основните глобални сили (САЩ, ЕС, Китай, Русия) и как това формира и променя поведението на държавите от Латинска Америка, в контекста на развиваната международната политика на съвременния мултиполярен свят.

Чрез рационалния анализ на причинно-следствени връзки, дисертацията има за цел да покаже, че Латинска Америка – с всички свои вътрешни противоречия и регионална динамика – започва да се разбира като много по-важен регион в системата на международните отношения.

Разширяващото се геополитическо и икономическо значение на региона предполага, че той ще играе все по-активна роля в бъдещите глобални процеси, въпреки че вътрешната нестабилност и регионалната фрагментация остават значителни предизвикателства за постигането на единен и устойчив регионален актьор на глобалната сцена.

2. Втората цел на изследването е да представи и анализира нарастването на съперничеството за външно влияние в региона.

Противоборството между т.нар. „нови“ глобални играчи – именно Китай и Русия – с т.нар. „традиционни“ партньори – именно САЩ и ЕС – за геоикономическо, геополитическо и дори комуникационно влияние в страните от Латинска Америка е основно направление, на което се набляга в анализа. Това несъмнено отразява промяна в начина, по който глобалните играчи вече гледат на региона на Латинска Америка.

Съперничеството между глобалните актьори за достъп до природните богатства в Латинска Америка играе ключова роля в настоящата теза. В тази връзка е направен опит за систематизиране на информацията относно как страните от Латинска Америка участват в този сложен конюктурен процес, чрез различни конфигурации. Също така, как тяхното участие отразява техните различни политически модели и предпочитания.

ЗАДАЧИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

За постигане на поставените цели се формулират следните конкретни задачи:

1. Да се изяснят историческите предпоставки и особеностите на политическото и икономическо развитие на Латинска Америка.
2. Да се анализира приложимостта на теорията на зависимостта, теорията на световната система и теорията на реализма към съвременните регионални процеси.
3. Да се изследва икономическата и дипломатическата активност на Китай в региона и нейните последици.
4. Да се проучи политическото, икономическото и информационното присъствие на Русия в Латинска Америка.
5. Да се оценят в рамките на възможното реакциите и стратегиите на традиционните партньори – САЩ и Европейския съюз.

6. Да се анализират ролята и ефективността на регионалните организации (MERCOSUR, CELAC, OAS и др.).
7. Да се идентифицират новите предизвикателства и перспективи пред региона в условията на глобални трансформации.
8. Паралелна задача на изследването е да проследи информация относно процеса засягащ съвременните растеж и интеграция на Латинска Америка.

Регионът на Латинска Америка е изправен пред несигурен глобален контекст, характеризиращ се с **наличието на множество наслагващи се кризи** – военни конфликти в света, икономически и социални рискове, прекъсване на веригите на доставки, нужда от все повече енергия за поддържане на модерните производствени цикли, нестабилност на цените на природните ресурси, високи нива на инфлация, стагнация на основните световни икономики и ред други.

Посочва се, че растежът, постигнат благодарение на инвестиции от страна на съвременни глобални сили (Китай), като цяло може да е бил положителен за икономиката на региона, но е имал отрицателни ефекти, като **връщането към системата на износ на природни ресурси** (примаризиране) на латиноамериканските икономики – следователно създава нов „център“ на зависимост.

В същото време, се откриват и възможности, които – ако бъдат добре управлявани – притежават потенциала да увеличат дългосрочната интеграция и да подкрепят социалното сближаване в Латинска Америка. По-конкретно, новите тенденции в процесите на производство, осъзнаването на нуждата от преодоляване на политическата фрагментация и засилване на регионалната хомогенност, установяването на стратегически съюзи в търговско-икономически план и други.

Наличието на природни ресурси, проблемите с веригите на доставки, различията в позициите по глобални конфликти (войната в Украйна, Covid-19) поражда опасения относно прекомерната зависимост от чуждестранното производство и националната сигурност и дават нов тласък на академичните дебати относно подхода към Латинска Америка. В тази връзка, концепцията за взаимоотношения между държавите и понятия като „стратегическа автономия“ започват да придобиват все по-голям интерес и си заслужава да бъдат предмет на по-задълбочен анализ.

ОСНОВНА ТЕЗА И РАБОТНИ ХИПОТЕЗИ

Основна теза: Дисертационният труд се основава на тезата, че **в условията на трансформация на международната система към многополюсен световен ред, Латинска Америка придобива нарастващо стратегическо значение**, но въпреки навлизането на нови глобални актьори като Китай и Русия, **регионът не преодолява исторически установената комплексна зависимост „център–периферия“**, а се включва в нови форми на неоколониална обвързаност, **подпомагани от икономическата и публичната дипломация и задълбочени от липсата на регионална хомогенност и отслабването на стратегическото присъствие на традиционните партньори – САЩ и ЕС.**

В хода на изследването се проверяват следните основни хипотези:

- **Хипотеза 1:** Навлизането на Китай и Русия в Латинска Америка не води до стратегическа автономност на региона, а възпроизвежда модела на комплексна зависимост, при който икономическите инструменти и публичната дипломация заместват класическите форми на политически и военен контрол.
- **Хипотеза 2:** Регресията на стратегическото присъствие на САЩ и ЕС в Латинска Америка е резултат не само от външна конкуренция, а и от ограничената ефективност на ценностно ориентираните им политики в условията на нарастващ геоикономически прагматизъм.
- **Хипотеза 3:** Липсата на регионална хомогенност и вътрешната фрагментация на Латинска Америка създават благоприятна среда за външно влияние и възпрепятстват формирането на автономна, обща, регионална стратегия в системата на международните отношения.

Чрез формулирането на тези основни хипотези, дисертацията има възможността да **фокусира анализа и да допринесе към общите познания за региона, като:**

- а) Предлага потенциални сценарии за бъдещо развитие на проблематиката;
- б) Формулира нова интерпретация на геополитическата динамика в региона – не просто „изброяване на играчи“, а специфично проследяване на тяхното поведение и влияние;
- в) Идентифицира връзка между икономически инструменти и геополитическа експанзия – чрез защита на тезите с конкретни примери (инфраструктурни проекти, енергетика, комуникации, суровини, дори военно сътрудничество и др.);
- г) Допринася за въвеждането в националните среди на повече познания относно данни и показатели разработени в институции от държави, които биха могли да се нарекат „нетрадиционни“ източници на информация;
- д) Занимава се с тема от сферата на международните отношения, представляваща процеси от политическите науки, които не са широко застъпени у нас;
- е) Дава критичен поглед върху ролята на „традиционните партньори“ – това оспорва утвърденото разбиране в някои досегашни академични анализи, предлага нова перспектива и внася съвременно критично разбиране за тези глобални процеси.

Също така, настоящата дисертация **предлага нов прочит на геополитическото позициониране на Латинска Америка** в постмодерната система на международните отношения, като основната теза се върти около твърденията, че:

1. Традиционните международни партньори на Латинска Америка (особено ЕС и до известна степен САЩ), потенциално губят влияние в региона;
2. Китай и Русия заемат все по-централно място, чрез стратегически икономически проекти и инструменти на икономическата и публичната дипломатия;
3. Латинска Америка вече не е само периферия на западната сфера на влияние, а зона на активна геополитическа конкуренция в мултиполярен контекст.

ХРОНОЛОГИЧНИ ГРАНИЦИ

Изследването обхваща периода от края на ХХ-ти век до 2025 г., като специален акцент е поставен върху динамиката **през последните двадесет и пет години**, когато се засилва активното присъствие на Китай и Русия в региона на Латинска Америка. Това прави темата на дисертацията много актуална.

ТЕОРЕТИЧНА РАМКА

Изследването на мястото и ролята на Латинска Америка в системата международните отношения неизбежно предполага теоретична рамка, позволяваща наблюдение както на глобалните структурни фактори, така и на регионалните и вътрешнодържавните зависимости. Най-адекватна основа за подобен аналитичен подход предоставя системната теория в международните отношения, развита през втората половина на ХХ-ти век и трансформирана през ХХI-ви век, в контекста на глобалната многополюсност.

Системният подход позволява конструкцията на модел, който да обхване динамиката на взаимодействието между регионални актьори, глобални центрове на власт и транснационални процеси, оформящи стратегическата среда на Латинска Америка.

Системната теория като методологична основа

Основна теза на настоящото изследване е, че **Латинска Америка следва да бъде разглеждана като самостоятелен регионален комплекс на много равнища, позициониран асиметрично спрямо глобалните полюси на сила и характеризиращ се с вътрешна структурна фрагментация**. Така конструираната рамка надгражда класическите системни теории (Уолц, Каплан), вражда световно-системния анализ (Уолърстийн) като обяснение на периферното и полупериферното положение на

региона, интегрира теорията на комплексната взаимозависимост (Кеохейн, Най, Кардосо, Фалето) и регионалния комплекс за сигурност (Бузан, Уийвър), за да се разкрият трансформациите в международната роля на Латинска Америка в контекста на глобалната конкуренция между САЩ, Китай и Европейския съюз.

Конкретно за **Латинска Америка като субект, позициониран спрямо глобалната полярност**, горепосоченото означава, че:

- а) За да оцелеят във враждебна среда и за да осъществят целите си, държавите от региона трябва да разчитат на собствените си ресурси, защото само така те могат да защитят интересите си;
- б) Фактът, че всички държави трябва да преследват собствените си национални интереси означава, че към всяка страна или правителство може да се налагат условия за създаване на различни зависимости, като принцип във външната политика;
- в) В този ред на мисли, по-малките или слаби държави могат само да приспособяват своята политика и да синхронизират отношенията си в съответствие с изискванията или очакванията на по-силните.

Класическият системен реализъм: структура и полярност

Кенет Уолц (1979) въвежда идеята, че международната система представлява структура, определена не от вътрешните характеристики на държавите, а от разпределението на мощта между тях. Според Уолц международните системи са анархични по дефиниция – липсва централен регулативен орган, който да регулира поведението на държавите. Поведението им се обяснява чрез мястото, което заемат в структурата, а не чрез вътрешните им политически модели.

Конкретно за обекта на настоящия анализ – Латинска Америка – горепосоченото означава, че:

- Регионът не може да бъде изследван само анализирайки вътрешни процеси;
 - Неговата международна роля и поведение са функция от глобалната полярност;
 - Стратегическите му опции са ограничени от външни структури на власт.
- ✓ Тук се формира **първият аналитичен компонент на модела: Латинска Америка като субект, позициониран спрямо глобалната полярност.**

Както ще бъде обстойно анализано в следващите глави, през Студената война регионът е част от периферията на биполярното съперничество; след 1991 г. навлиза в еднополюсен свят, доминиран от САЩ; а днес се намира в условия на мултиполярност и глобална конкуренция.

Типологията на международните системи

Мортън Каплан (1957, 1960) развива шест типа международни системи – балансова система, биполярна система, универсална система, йерархична система, система на сигурност и т.н. Така, според автора, в различни исторически периоди системата преминава през различни състояния. Те притежават различни променливи величини (тип или брой политически влияния, икономически показатели, информационни процеси и много др.), които могат да бъдат измерени и по този начин могат да дефинират развитието или промените на системата във времето.

Конкретно приложена към Латинска Америка, типологията позволява **историческо проследяване** на трансформациите, по следния начин:

1. **Биполярна система** – в контекста на „студената война“ САЩ – СССР (1945 – 1991);
 2. **Еднополюсна конфигурация** – световен ред с кратка доминация на САЩ (1991 – 2010);
 3. **Нова многополюсност** – възход на Китай, утвърждаване на Русия, стратегическа автономия на ЕС (2010 → днес).
- ✓ Горното поставя основата за **вторият аналитичен компонент: Латинскоамериканската система е субсистема на глобалната структурна трансформация.**

Световно-системният анализ и позицията на региона

Имануел Уолърстийн (1974, 2004) въвежда концепцията, че в рамките на глобализираната икономическа система, съществува разделително групиране на държави, с условните наименования „център“ и „периферия“. В основата на теорията стои икономическата взаимосвързаност – по-конкретно експлоатацията на природните ресурси – които се движат от „периферията“, състояща се от икономически слабо развити държави към „центъра“ състоящ се от икономически развити държави.

От тази гледна точка, като цяло регионът на **Латинска Америка е исторически позициониран в периферията** (Бразилия, Мексико или Аржентина могат да бъдат позиционирани в полупериферията), характеризираща се с:

- Зависимост от износа на суровини (литий, мед, петрол, земеделска продукция, др.);
 - Ниска добавена стойност в производствения цикъл на националните индустрии;
 - Циклични периоди на външен дълг и уязвимост към шокове от цените на суровините;
 - Силно присъствие/зависимост на/към външни капитали (САЩ, Китай, ЕС).
- ✓ **С това се добавя третият компонент на модела: Латинска Америка е периферия със структурна икономическа зависимост**, което обяснява ограничената ѝ способност да генерира автономия, но и дава потенциал за изкачване в глобалните йерархии при евентуална технологична модернизация.

Теорията на комплексната зависимост

Робърт Кеохейн и Джоузеф Най въвеждат понятието за „**комплексна**“ зависимост, според който държавите са неимоверно обвързани помежду си, чрез икономически, енергийни, технологични и институционални канали, а силата се разпределя не само чрез военни, но и чрез икономически инструменти. В контекста на Латинска Америка, теоретиците на зависимостта разглеждат как регионът остава под влиянието на глобални сили, които го експлоатират заради неговите природни ресурси и стратегическо значение, без да се предоставя реална възможност за саморазвитие.

Тази логика е ключова за Латинска Америка днес, защото:

1. Китай е най-големият търговски партньор за Бразилия, Аржентина, Чили и Перу;
 2. САЩ доминират във финансовия сектор, технологиите и сигурността;
 3. ЕС е водещ източник на инвестиции в зеления енергиен преход.
- ✓ **Следователно, установява се четвъртият аналитичен компонент на модела: Регионът функционира в мрежа от конкурентни взаимозависимости**, което отваря възможност за маневриране, но също така засилва уязвимостите.

Регионалният комплекс за сигурност

Бузан и Уийвър (2003) развиват концепцията за регионални комплекси за сигурност, според която сигурността се организира пространствено и регионално, а взаимозависимостта между държавите е по-висока вътре в комплекса, отколкото спрямо външни актьори. Разглежда се сигурността в общо понятие, не само на глобално, но и на регионално ниво. Авторите идентифицират групи от държави, обвързани от общи заплахи или зависимости, създавайки уникални „регионални екосистеми“ на сигурността, където силите, заплахите и динамиката са различни от глобалната сцена.

По този начин, Латинска Америка представлява самостоятелен комплекс, характеризиращ се с:

- **Ниска вероятност от война/конфликт** между държавите вътре в самия регион;
- Висока интензивност на **вътрешни заплахи** (криминални организации, корупционни мрежи, социално неравенство и т.н.);
- **Конкуренция между различни интеграционни проекти**: Алиансът на Тихия океан, ALCA, ALBA, CELAC, MERCOSUR, UNASUR.

- ✓ Така се установява **петият важен компонент в настоящия модел**: Латинска Америка е автономен, но вътрешно разделен (фрагментиран) регионален комплекс. В този план ролята на Бразилия и Мексико е ключова: и двете функционират като регионални полуцентрове, но липсата на обща външнополитическа визия води до фрагментация, а не до интеграция.

КРАТЪК ОБЗОР НА ТЕОРЕТИЧНАТА РАМКА, НА КОЯТО ОСНОВНО СЕ ОПИРА НАСТОЯЩЕТО ИЗСЛЕДВАНЕ

- **Теорията на зависимостта и теорията на световната система** – като инструменти за анализ на икономическите асиметрии и структурата „център–периферия“;

Тези теории имат ключово значение за разбирането на динамиката на икономическите (а от тях и на политическите) процеси в региона, като разкриват дисбаланса на дългогодишните отношения между „централните“ страни и „периферните“ страни от Латинска Америка, както и потенциала за преодоляването му чрез нови стратегически инициативи.

- **Теорията на реализма** – за обяснение на стратегическото поведение на външните актьори, упражняващи понастоящем влияние в разглеждания регион;

В светлината на принципа на „периферния реализъм“, за латиноамериканските страни е за предпочитане да се търсят съюзи с доминиращата сила на времето. Така на практика, в исторически план регионът култивира различни политики на специални съюзи, но в последните години на преден план започват да излизат съюзи и с другите съперници от периода на Студената война.

- **Концепцията за меката сила (soft power)** – като контрапункт на поведението на традиционните актьори в разглеждания регион;

Тази концепция се използва за изследване на способностите на различните актьори на геополитическата сцена, обяснявайки техния интерес за разширяване на отношенията с латиноамериканските партньори, не чрез традиционни форми на сила, а чрез икономически, социални, образователни, културни или технологични обмени.

- **Концепциите за икономическата и публичната дипломация** – като важни направления в анализа на инструментите на влияние;

Тези две направления допринасят за разбирането как икономическите и политическите интереси на държавите се интегрират в глобалната система на международните отношения. Използват се също и концепции от гледна точка на глобалните вериги на доставки и (дез)информацията, които илюстрират начините, по които страните от Латинска Америка могат да интегрират своите политики в по-широки регионални или глобални мрежи.

- **Направления свързани с регионализма, фрагментацията и интеграцията** – използвани като структурно-допълващи показатели в анализа на региона.

Важно уточнение е, че чрез тази широка рамка настоящият дисертационен труд използва различните теории, за да обясни как външните и вътрешни фактори формират регионалната политика и стратегическите възможности, като я апликира в допълващ се контекст, паралелно на **три нива** – **глобално, регионално и държавно**.

ИЗПОЛЗВАНА МЕТОДОЛОГИЯ

Научната методология, използвана в настоящата работа се основава на **интердисциплинарния методически подход**, който включва **исторически, политически и икономически анализ, сравнителен метод и вторичен статистически анализ**.

Използваната методология обединява анализ на различни нива, като използва съпоставяне на факти от съвременния исторически и политически контекст с икономически данни и показатели, с които се обосновават твърденията. Анализират се причинно-следствени връзки, чрез които се стига до заключения. Тази методология допринася за обяснението на процесите, оказващи съществено влияние вътре в региона на Латинска Америка, свързани с неговата възможност (или невъзможност) да се интегрира пълноценно в съвременната система на международните отношения.

Също така, може да се отбележи, че работата е **структурирана по следния начин**, което е важно за академичната разработка и нейния последващ принос:

- а) По рационален начин в текста са прилагани релевантни теоретични рамки;
- б) Използва се сравнителен анализ между исторически факти и икономически данни;
- в) Работата е възпроизводима, т.е. други изследователи могат да проследят научния процес.

Сравнителният анализ е класически изследователски метод в политическите науки и международните отношения. В този смисъл, теориите и концепциите се явяват основополагащи за разбирането на съвременната геополитическа и икономическа ситуация на Латинска Америка, като конкретно в изследваните проблеми и тенденции се откроява балансиран поглед и аргументираност.

По този начин, моделът позволява:

1. Едновременно наблюдение на външни и вътрешни структурни фактори;
2. Идентифициране на условията за възход на Латинска Америка като колективен актьор;
3. Формулиране на хипотези за бъдещи траектории.

СИНТЕЗ НА ПРЕДЛОЖЕНИЯ ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ МОДЕЛ: МНОГОРАВНИЩЕН АСИМЕТРИЧЕН РЕГИОНАЛЕН КОМПЛЕКС

На базата на разгледаната теоретична традиция в настоящата дисертация се формулира интегративен модел за анализ, състоящ се от **три взаимосвързани равнища**:

Аналитично ниво	Теоретична основа	Функция в анализа
Глобално	Уолц, Каплан, Гилпин, др.	Позициониране спрямо световната полярност
Регионално	Бузан, Уийвър, Маршъл, др.	Вътрешни (дис)баланси, регионална интеграция, стратегическа география
Държавно	Уолърстийн, Кеохейн, Най, Кардосо, Фалето, др.	Периферен/полупериферен икономически профил, външна зависимост

Моделът позволява:

- Едновременно наблюдение на външни и вътрешни структурни фактори;
- Идентифициране на условията за възход на Латинска Америка като колективен актьор;
- Формулиране на хипотези за бъдещи траектории.

Търсени изводи и перспективи

Латинска Америка притежава потенциал за укрепване на позициите си в международната система, но този потенциал е **структурно ограничен** от три фактора:

1. Икономическа зависимост и технологична изостаналост;
2. Вътрешно регионално разединение;
3. Конкуренция на глобални сили върху нейна територия.

Възможният сценарий за повишаване на международната тежест включва:

1. **Регионална интеграция**, координация на външната политика;
2. **Икономическа диверсификация** и индустриални иновации;
3. **Стратегическо балансиране** между САЩ, Китай и Европа.

Методология за емпирично приложение на модела

Емпиричната реализация на теоретичната рамка изисква методологична конструкция, която да позволява системно наблюдение на Латинска Америка на трите аналитични нива – глобално, регионално и държавно. Методологията следва принципите на **сравнителния системен анализ**, допълнен от **смесени методи** (количествени и качествени), което дава възможност за измеримост на процесите, но и за интерпретация на стратегическото поведение на актьорите.

1. Изследователски парадигми

Подходът следва неореалистичната логика на структурата, но я допълва чрез:

Парадигма	Функция
Неореализъм и системна теория	Определя структурата и разпределението на силата
Световно-системен подход	Измерва икономическата зависимост и позиции в международната система
Регионален комплекс за сигурност	Изследва вътрешната динамика и интеграция
Теория на комплексната зависимост	Анализира транснационални зависимости и връзки

Това позволява **интегриран анализ**, при който Латинска Америка не е само обект на глобални сили, а активен субект с регионална логика на поведение.

2. Обект, предмет, цели и задачи на изследването

Компонент	Формулировка
Обект	Международната система и мястото на Латинска Америка в нея
Предмет	Механизмите, чрез които регионът формира нова роля в глобалната структура
Основна цел	Емпирично да се провери моделът „многоравнищен-асиметричен регионален комплекс“
Задачи	Измерване на сили, зависимости, интеграция, стратегически избори

3. Основни хипотези

- ✓ Нарастващата китайска икономическа ангажираност в региона корелира с намаляване на американското стратегическо влияние.

- ✓ Колкото по-висока е степента на регионална интеграция, толкова по-голяма е международната автономия на Латинска Америка.
- ✓ Диверсификацията на икономиките постепенно води до преминаване от периферно към полупериферно или по-централно системно положение.
- ✓ Държавите с по-висок институционален капацитет имат по-голяма способност за многовекторна външна политика.
- ✓ Тези хипотези могат да бъдат операционализирани чрез конкретни индикатори.

Индикатори за операционализация и оценка

1. Индикатори на глобално ниво

Цел: Да се оцени мястото на Латинска Америка спрямо глобалните центрове на сила.

Променлива	Индикатори	Методи
Геоикономическа зависимост	Обем и структури на търговия; ПЧИ; дял на суровините в износа; др.	Количествени – World Bank, IMF, IADB, ECLAC, MERCOSUR, UNCTAD, USMCA, др.
Геостратегическо влияние	Международни партньорства; пристанища; бази; продажба на оръжие; комуникации; др.	Сравнителен анализ на бази данни – EEAS, OAS, OECD, SICE, UNOSSC, USAID, др.
Дипломатическо присъствие	Участие в международни организации; позиции спрямо международни конфликти; др.	Анализ на база данни във времеви ред (Time-series analysis) – ООН гласуване; вариации; трендове; др.

2. Индикатори на регионално ниво

Цел: Да се анализира и измери степента на интеграция и регионална автономия.

Променлива	Индикатори	Методи
Регионална интеграция	Митнически тарифи; общи политики; мобилност; др.	Количествени – APEC, CELAC, EU/LAC, PNUD, World Bank, др.
Поляризация вътре в региона	Разлики в икономика/външна/вътрешна политика; др.	Клъстърен анализ – ALBA, ALCA, MERCOSUR, UNASUR, др.
Вътрешни заплахи	Нива на корупция, картели, социално неравенство; др.	Качествен анализ на база данни – ALADI, UNODC, Transparency index, Democracy index, др.

3. Индикатори на държавно ниво

Цел: Да се измери позицията на някои отделни държави в световно-системния цикъл.

Променлива	Индикатори	Методи
Позиция в системата	Структура на БВП; търговски партньори; приоритети в продуктивни отрасли; др.	Количествено икономическо моделиране – статистически анализ; макроикономически анализ; прогнозиране; др.
Зависимост от суровини	Обем/структури на търговия; ПЧИ фокус; % от износа; др.	Анализ на данни във времеви ред (Time-series analysis) – вариации; тенденции, трендове; др.
Институционален капацитет	Управленска автономност; върховенство на закона; публична дипломация; др.	Количествени – RLNFD, SIPRI, WGI Datasets, Eurobarometer, Latinobarometro, др.

Методи на събиране и анализ на данни

С цел по-пълно и задълбочено разбиране на изследваната проблематика (която както беше уточнено се анализира в многоравнищен и асиметричен модел), се използва „смесеният метод“ за събиране и анализ на данни (Mixed-Methods Approach). Той представлява изследователска стратегия, която интегрира количествени (статистики, данни, проекти и т.н.) и качествени (позиции, case studies и т.н.) данни в рамките на даденото изследване. Количественият анализ предоставя измерими данни и позволява статистически обобщения, докато качественият анализ допринася с детайлни описания, интерпретации и контекстуално разбиране на явленията.

Комбинирането паралелно на двете бази данни позволява взаимно допълване и проверка на резултатите, като се преодоляват ограниченията, характерни за използването само на един методологичен подход. В рамките на смесения метод данните могат да бъдат анализирани както последователно така и паралелно, в зависимост от нуждите на изследването.

Стратегията включва т.нар. „конвергентен дизайн“, при който количествените и качествените резултати се интегрират на различни етапи от изследването. Така, парадигмата на „холистичното разбиране“ (Holistic Understanding) се основава на интеграция на количествени и качествени данни, която позволява едновременно извеждане на обобщени заключения и интерпретация на контекстуално и обективно значими аспекти на изследваната проблематика.

По този начин, смесеният метод осигурява по-висока валидност и надеждност на изводите, както и по-цялостна интерпретация на сложните политически, икономически, социални, и в частност поведенчески процеси на позиционирането на Латинска Америка в световната полярност, както и съизмеримостта на влиянието на глобалните играчи в този сложен мултивекторен процес.

1. Количествен анализ:

- Статистическа обработка на данни (фокус върху 2000–2025 г. като времева серия);
- Нелинейни модели за анализ на данните, показващи връзка между икономическа зависимост и стратегическа автономия;
- Проекти за регионална интеграция (стратегии, програми, политики – инфраструктура, икономика, конкурентоспособност, устойчиво развитие и други).

2. Качествен анализ:

- Анализ на външнополитически документи на някои държави от региона на Латинска Америка (водещи икономики);
- Анализ на полу-структурирани позиции на латиноамерикански политици, дипломати, икономисти, представители на международни организации и др.;
- Case studies по структурата, а именно:

Case Studies	Фокус
MERCOSUR (вкл. Аржентина, Бразилия, Парагвай, Уругвай)	Пример за регионален успех и между-регионален неуспех на интеграция
BRICS (вкл. Бразилия от страна на Латинска Америка; взаимодействия с Китай и Русия).	Нов инструмент за системно стратегическо позициониране и противовес на силите

Допълнителни примери	Фокус
Мексико	Свързаност със САЩ и полицентричност
Венецуела	Антихегемонистичен профил

СТРУКТУРА НА ДИСЕРТАЦИЯТА

Дисертационният труд е структуриран в **увод, пет глави и заключение**, в рамките на които се разглеждат теоретичните основи на анализа; историко-политическите особености на Латинска Америка; влиянието на Китай и неговите икономически инструменти; политическото и информационно влияние на Русия; политиките на САЩ и на ЕС; ролята на регионалните организации; най-новите тенденции, предизвикателства и перспективи за региона.

- **В ПЪРВА ГЛАВА на дисертацията е представена теоретичната рамка. Дисертацията се базира на познатата Теория на зависимостта, типична за латиноамериканските системи, както и на Теорията за световната система, характеризираща международната ситуация в региона. Въз основа на този подход, теорията на зависимостта преминава като своеобразна „нишка“ през анализа и крепи цялата теза.**

Теорията на зависимостта е особено важна за обяснението на неравномерните отношения между Латинска Америка и глобалните сили. Според тази теория, Латинска Америка продължава да бъде икономически и политически зависима от развитите държави, като САЩ и в най-ново време Китай. Това означава, че развитието на региона е ограничено от глобалната икономическа структура, която поставя страните от Латинска Америка в периферията на световната икономика. Теорията на зависимостта също така подчертава, че тази зависимост не е само икономическа, а и политическа и социална, като поддържа неравенствата и възпира развитието на местните институции именно използвайки методи, чрез които се възпроизвежда и поддържа зависимостта.

В контекста на Латинска Америка, теорията на зависимостта разглежда как регионът остава под влиянието на глобални сили, които го експлоатират заради неговите природни ресурси и стратегическо значение, без да се предоставя реална възможност за саморазвитие. Такава зависимост се вижда както във връзките със САЩ, така и понастоящем в нарастващото влияние на Китай, който не само търси ресурси, но и се опитва да разширява икономическото и политическото си влияние в региона, чрез инфраструктурни проекти и стратегически партньорства.

Паралелно се използва и втората теория в анализа, класическата **теория за световната система**, както и приложението на типологията на международните системи. Тази рамка дава систематичен структурен поглед за международните отношения, който обяснява защо държавите от изследвания регион – Латинска Америка – действат по определен начин, независимо от техните идеологии или политически устройства. Анализът дава основание да се затвърди понятието, че държавите са актьори, които трябва да разчитат на собствените си сили, за да оцелеят, а сигурността се постига чрез поддържане на баланс на силите между големите актьори в системата.

Конкретно приложена към Латинска Америка, типологията позволява историческо проследяване на трансформациите, в следните хронологични диапазони: по време на Биполярната система – в контекста на „студената война“ САЩ–СССР (1945–1991); по време на Еднополюсната конфигурация – световен ред с кратка доминация на САЩ (1991–2010); и по време на настоящата многополюсност – възход на Китай, стратегическа автономия на ЕС (2001–днес).

Следващата ключова теория, на която се базира изследването е **реализмът**. Като теоретична рамка, реализмът предоставя основа за разбирането на поведението на държавите, които упражняват силно влияние върху Латинска Америка. Според тази теория, държавите са водени от основни принципи като национален интерес, потенциал за военна мощ и териториална сигурност. За реалистите, международната система е анархична и държавите действат основно за собствено благосъстояние, което обяснява защо глобални сили като САЩ и Китай преследват стратегическите си интереси в Латинска Америка, използвайки различни методи – от търговия и инвестиции до военни сътрудничества и политически алианси.

Пример за реализъм в Латинска Америка е именно стратегическата конкуренция между САЩ и Китай, които се стремят да разширят своето влияние в региона, използвайки директно механизмите на икономическата дипломатия. Латинска Америка се явява като съвременно „поле“ за геополитическа и

геоикономическа конфронтация, където глобалните сили преследват свои интереси, а регионалните държави, в зависимост от политическите си ориентации, търсят начини да балансират тези сили.

От друга страна, **либерализмът**, изповядван предимно от ЕС, предоставя контрапункт на реализма и прагматизма, като се фокусира върху сътрудничеството и дипломацията като основни методи за разрешаване на международни конфликти. Латинска Америка е дом на редица международни организации – като CELAC, CEPAL, BID, OEA, ALADI – които се опитват (с различни нива на успех) да насърчат регионална интеграция и координация в политическите и икономическите отношения. Тези организации отразяват либералните принципи за сътрудничество и колективна сигурност, които се основават на вярването, че държавите могат да постигнат по-добри резултати чрез мирно сътрудничество, отколкото чрез конфронтация базирана на силата.

Също така, **икономическата дипломация** и **публичната дипломация** играят важна роля в изграждането на глобално влияние, чрез т.нар. „мека сила“. За Латинска Америка това означава активно използване на дипломатически канали за привличане на инвестиции, формиране на търговски алианси и засилване на присъствието си в международните организации. Меката сила, свързана с най-вече с медийното влияние и дипломатическите усилия, е особено важна за страните, които искат да привлекат чуждестранни партньорства без да прибегват до силови методи.

Разглеждат се процеси, свързани с активната икономическа дипломация, като се стига до заключението, че различните системни подходи, анализирани детайлно в текста – подходи свързани с икономическата дипломация и с публичната дипломация – водят до политически сътресения и до нови сфери на влияние в целия регион. Стремешът на световните сили за експлоатация на природните ресурси в Латинска Америка отразява засилващата се глобална тенденция – теорията на зависимостта се потвърждава.

- **ВТОРА ГЛАВА въвежда в геополитическия контекст. Съперничеството между глобалните актьори за територии и влияние над природните богатства в Латинска Америка играе ключова роля в настоящата теза. Направен е опит за систематизиране на информацията относно как страните от Латинска Америка участват в сценария на световната сцена по разнообразен начин. Също така, как тяхното участие отразява техните различни политически модели и предпочитания.**

В дисертацията се разглеждат най-новите **предизвикателства за региона**, в рамките на наблюдавания процес на промяна на центъра на тежестта на световните сили на влияние, както и възможностите и заплахите от включването на Латинска Америка в тези нови тенденции. Специално внимание в анализа е отделено на наблюдавания процес на фрагментация между латиноамериканските държави, който допълнително допринася за липсата на хомогенна регионална сила и отражението на международните кризи в региона.

Латинска Америка има стратегическо значение за глобалната икономика, като ключов износител на суровини. Регионът е основен доставчик на минерали, нефт и селскостопански продукти, но страда от **структурна икономическа зависимост**. Тази зависимост от износа на природни ресурси я прави уязвима на глобални ценови колебания и липсата на индустриализация и технологичен напредък, които да диверсифицират икономиките.

Една от важните линии за геополитическа експанзия е свързана с използването на **икономически инструменти на влияние**. Геополитическата стратегия на САЩ, въпреки че често акцентира върху дипломацията и институционалните структури, все повече се разширява с помощта на прагматични икономически съюзи и регионални търговски споразумения. Пример за това е търговското споразумение САЩ-Мексико-Канада (USMCA), което се стреми да формира нови икономически мрежи в Латинска Америка, както и да отговори на възхода на китайското влияние.

Не по-малко важно е военното сътрудничество и това в сферата на комуникациите, които са основна част от стратегията на Русия за укрепване на влиянието в региона. Латинска Америка представлява пример за това как комуникационното взаимодействие може да бъде обвързано с военни и дипломатически проекти, които да гарантират стабилността на регионални партньори, като в същото

време затрудняват западните стратегически интереси. Тези примери показват, че геополитическата експанзия вече не е само въпрос на директна намеса, а включва задълбочени **структурни взаимодействия**, които формират дългосрочни отношения и зависимости.

Изследването показва, че изграждането на нови икономически структури в латиноамериканските общества е сложен процес. Нито една държава от Латинска Америка не е успяла до момента да изгради силна собствена икономика, която да не отговаря на непрекъснато възпроизвеждащия се цикъл на зависимост „център/периферия“. Независимо от появата на нови притегателни центрове, периферните и полу-периферните латиноамерикански държави не успяват да излязат от цикъла и да се насочат от простото снабдяване със суровини към продуктивни дейности с по-висока добавена стойност. Създадената зависимост възпрепятства процеса, като се възпроизвежда.

- **В ТРЕТА ГЛАВА** е направен анализ на основните характеристики на традиционната политика на САЩ и на Европа към Латинска Америка, като се посочват някои последици и основни исторически направления, свързани с региона. Обръща се специално внимание на оспорването на установената хегемония на САЩ в региона, както и на доктрината „Монро“ и новия импулс, който ѝ се дава през второто десетилетие на настоящия век.

Негативните ефекти влияещи върху установената хегемония на САЩ в Латинска Америка не бива да се разбират като линеен процес, а като дългогодишен развой, в рамките на **конюнктурни спадове и възходи в исторически план**. Това е сложен процес, повлиян както от промени в глобалната динамика (като края на Студената война или възхода на Китай), така и от вътрешни фактори (политически движения или нарастващо желание на латиноамериканските страни да разнообразят своите съюзи и ресурси).

В сравнение с повечето години от миналия век, понастоящем отношенията между САЩ и Латинска Америка се основават в по-малка степен на „стабилността като принцип“ или на „идеологията като база“. Двуполусната конкуренция, която е ангажирала вниманието на САЩ през ХХ-ти век, е осигурявала регионална основа за формиране на политики. Днес, напротив, дневният ред е много по-конкретен, доста по-регионален и съществено по-прагматичен. По този начин, неминуемо външната политика на САЩ към региона и занапред ще бъде базирана на теми директно отразяващи вътрешната политика и ясни интереси на северната велика сила.

В частта, свързана с многопластовите отношения между Европейския съюз и държавите от Латинска Америка, се прави опит да се разгледа **интересния противовес между политики** с международен отзвук, базирани на „ценности“ и на „интереси“. Също така, изследваният в дисертацията проблем се разглежда и **в контекста на наратива** за „Глобалния Юг“, от който Латинска Америка е част.

ЕС се опитва да развива партньорство с региона в контекста на вече осъзната липса на автономност, от гледна точка на своята продоволствена сигурност. Фактите, конкретен предмет на научно-изследователския анализ, отварят възможност да се представи и задълбочи разбирането на дипломатическите, политическите и търговско-икономическите отношения между държавите-членки на ЕС и страните от Латинска Америка – отношения, които представляват важен, но често пренебрегван аспект в съвременната обща външна политика и политика за сигурност на ЕС.

Както в отношенията със САЩ, така и тези с ЕС, Латинска Америка е изключително важен износител на природни ресурси и суровини, но страда от структурна икономическа зависимост. Или казано по друг начин – недостигът на регионална интеграция и наличието на политическа фрагментация пречи на външната политическа координация и на устойчивия растеж.

- **ЧЕТВЪРТА ГЛАВА** е посветена на това как нарастването на силата на глобални актьори (като Китай) променя начина, по който Западът доминира в световните институции и определя политиките, които движеха глобалния дневен ред. Тази тенденция се забелязва и в начина на работа на регионалните организации в Латинска Америка – CELAC, OAS, MERCOSUR и др.

Не само че Латинска Америка е място на сблъсък между глобални сили, но този сблъсък вече **не е статичен, а динамичен процес**. Промените в ролята на световните „играчи“ – САЩ, ЕС, Китай и Русия – изискват нова интерпретация. Традиционно, САЩ са били водещ актьор в Латинска Америка, но през последните години този модел започва да се променя. Възходът на Китай, като основен търговски партньор и инвеститор в региона, променя изцяло икономическите и геополитическите реалности, като същевременно поставя нови въпроси за баланса на влиянието.

Пример за това е значителният растеж на китайските инвестиции в Латинска Америка, включващи инфраструктурни проекти, които помагат на Китай да укрепи своето глобално влияние чрез **стратегическо партньорство** с региона. Анализира се как Китай използва инфраструктурни проекти и инвестиции в стратегически важни сектори (като енергетика, минно дело, пристанища или транспортни коридори), за да засили своето стратегическо присъствие – чрез региона към света.

От тук може да се изведе геостратегическият характер на китайските цели, като се **прави връзка между икономически инструменти и стратегическа експанзия**. Предложената нова архитектура представлява възможност за възпроизвеждане на зависимия и исторически повтарящ се модел на латиноамериканските икономики – на „периферия“ свързана този път с „нов център“. В тези условия, икономическата политика базирана на експлоатацията на природни ресурси задълбочава познатия ефект на влошаване на икономическия растеж и, по същество, запазва теорията на комплексната зависимост. Колкото и да се правят опити за обясняване на този процес от гледна точка на някакъв „взаимен интерес“, отношенията предлагани от Китай на Латинска Америка са чиста форма на класическа зависимост, само с изместен център.

Тази глава на дисертацията има за цел също така да представи основните характеристики или „стил“ на провеждане на политиката на влияние от страна на Русия в региона на Латинска Америка. Изследват се възможните последици за страните от региона от тази политика – свързана предимно с **публичната дипломатия** – в рамките на един процес, който би могъл да се характеризира като „историко-пространствен преход“ на световната хегемония. Конкретно в Латинска Америка, усилията за изграждане на общо пространство на стабилност, просперитет, демокрация и върховенство на закона срещат съпротива от страна и на Русия, която се опитва да се утвърди като различен център и да организира нови икономически и политически отношения около собствените си интереси и виждания за света, които се различават от ценностите на Западната цивилизация.

Обръща се специално внимание на това **с какви специфични инструменти** Русия оказва влияние върху характера на политическите отношения, както вътре в региона на Латинска Америка, така и в отношенията им с ЕС и със САЩ. В рамките на понятията за „мека сила“, Русия се стреми да спечели присъствие в Латинска Америка, чрез използването на прийоми предимно свързани с комуникационните канали, пропагандата и дезинформацията. Ключов елемент на руското влияние в геополитическия контекст е използването на различни видове механизми за генериране на социална и политическа фрагментация. В този смисъл, обръща се внимание на това как Русия допринася за увеличаване на фрагментацията в региона на Латинска Америка, репримизирането на нейния износ и възпроизвеждането на модела на зависимост по остта „периферия/център“.

- **В последната, ПЕТА ГЛАВА на дисертацията се разглеждат най-новите предизвикателства за региона, в рамките на наблюдавания процес на промяна на центъра на тежестта на световните сили на влияние, както и възможностите от включването на Латинска Америка в тези нови тенденции. Специално внимание в анализа е отделено на наблюдавания процес на фрагментация между латиноамериканските държави, който допълнително допринася за липсата на хомогенна регионална сила и отражението на международните кризи в региона.**

Изоставането в стратегическото присъствие на ЕС (най-вече) и на САЩ (до известна степен) в региона на Латинска Америка е представено в последната глава на дисертацията. През второто десетилетие на XXI-ви век, особено със задълбочаването на глобализацията и информационните технологии, САЩ се сблъсква с тези нови геополитически предизвикателства, свързани предимно с активността на Китай в Латинска Америка. Множество са анализаторите и авторите, които правят

съпоставки с принципите на Доктрината „Монро“ и предизвикателствата, пред които се изправя съвременната външна политика на САЩ.

Традиционните партньори на Латинска Америка – визирайки САЩ и ЕС – вече не могат да бъдат разглеждани като неизменни източници на подкрепа. Това се явява част от по-широката промяна в глобалния ред, която **внося критичен поглед върху утвърдените модели на провежданата външна политика към региона**. Въпреки, че САЩ остават важен партньор за региона, тяхната стратегическа роля и интереси в Латинска Америка днес се променят. Проблемите, които възникват по отношение на търговията, сигурността или миграцията показват, че новите форми на политическо и икономическо взаимодействие **поставят под въпрос познатите парадигми на американската хегемония**.

Европейският съюз също изпитва трудности в изпълнението на стратегическите си цели, най-вече поради **разликите в интересите между страните** от Латинска Америка, както и изправен пред нови глобални предизвикателства, които понякога пречат на ефективността на политиките. Причините за загубата на фокус в отношенията се крият – от една страна – във вътрешните проблеми, пред които е изправен ЕС в последните години (свързани с Брекзит и появата на популистки движения), както и – от друга страна – с глобалните промени и произлизащите от тях предизвикателства (например следствие от пандемията Covid-19).

Латинска Америка остава регион с противоречив потенциал – **геополитически важен, но институционално и политически неустойчив**. Въпреки усилията на глобалните актьори (САЩ, ЕС, Китай и Русия) – които през последните десетилетия се конкурират за влияние, като използват различни икономически и дипломатически инструменти и похвати, за да укрепят своето присъствие – Латинска Америка остава в състояние на постоянна трансформация, което показва, че за регионалната динамика ключовият въпрос е как се променят тези външни влияния и как те взаимодействат с вътрешните предизвикателства и възможности.

В тази глава се засяга и един от основните изводи, до които се стига впоследствие в изследването: традиционните партньори на Латинска Америка – особено от Европа – **изостават в надпреварата** за влияние, в противоборството с Китай и Русия, навлизащи в региона. Този процес се обосновава с геоикономически причини. Те водят и до представянето на бъдещи **потенциални сценарии за развитие** на отношенията ЕС–Латинска Америка в глобален план.

След обстоен анализ на съвременните процеси и историческия контекст, които служат като примери в подкрепа на тезата, се стига до заключението, че именно принципите на **реализма и прагматизма са прилаганите стратегии от страна на Китай и Русия** в Латинска Америка. От една страна, това се явява **контрапункт на традициите на идеализма и либерализма, изповядвани от Европейския съюз**. От друга страна, генерира процес на „нео(нов)колониализъм“.

Латинска Америка е уникален регион – в смисъл, че страните в него са изправени пред сложни вътрешни противоречия, които често определят тяхната външнополитическа ориентация и поведение в международните отношения. Тези противоречия не се състоят само в социални и икономически неравенства, но и в геополитическа поляризация, която води до **фрагментация и липса на хомогенност във външнополитическите ориентации** сред страните.

Тези разногласия по отношение на външнополитическите ориентации значително **затрудняват интеграционните усилия на региона** и водят до липса на единен фронт в международната политика. Множеството регионални организации – като CELAC, CEPAL, MERCOSUR, UNASUR – имат амбиции за интеграция и координация, но често тези усилия се провалят, поради различията в политическите ориентации и интереси на държавите. Политическата фрагментация, социалните протести и кризите на легитимност **възпрепятстват утвърждаването на региона като единен глобален актьор**.

В настоящата глава се стига и до заключението, че през следващите години, ключово значение за системата на международните отношения ще придобие фактът **дали страните от Латинска Америка ще успеят да изградят по-голяма стратегическа автономност**, чрез диверсификация на партньорствата и активна роля в глобалните формати – като ООН, G-20 или BRICS. Предлаганите

хипотези за евентуални бъдещи сценарии предполагат, че възходът ще зависи както от вътрешнополитическата стабилност, така и от промените в глобалния ред.

В същото време, се повдигат и някои съображения относно необходимостта от засилване на **критичните рефлексии върху протичащите геополитически процеси**, базирани на нашите собствени (евроцентристки) категории на анализ, както и един критичен поглед върху стратегическото позициониране на „традиционните партньори“ в региона на Латинска Америка.

Този сложен контекст предлага **широко поле за размисъл**. ЕС не показва реална възможност да претендира за лидерство в новата обстановка на засилена конкуренция и нелоялни практики, продължавайки да предлага като алтернатива само своите политически коректни виждания за компромис, инклузивност, многообразие, прозрачност, социален диалог, уважение и т.н. Ако иска да дебалансира влиянията на Китай и Русия в Латинска Америка, Европа се нуждае от вътрешно преосмисляне на своите собствени политически структури и ценности.

Структурната **характеристика в между-регионалния диалог се крие в различията**. ЕС непрекъснато говори за „ценности“, докато останалите сили наблягат на „интереси“. Насърчаването на демокрацията, зачитането на правата на човека и основните свободи, прозрачността, доброто управление и принципите на върховенството на закона са наистина важни в контекста на многостранния подход към бъдещето на света. Но в същото време, те звучат като ефимерни, отдалечени от реалността концепции. В същото време, към латиноамериканските общества, страни като Китай и Русия се обръщат използвайки ясната реторика за ползите от глобализацията, не за някакво добронамерено бъдеще, а за „тук и сега“.

Именно в тази надпревара, настоящото изследване стига до заключението, че ЕС губи терен пред Китай и Русия. Тези наблюдения изискват **ново, критично разбиране** относно традиционните партньори на Латинска Америка и подтикват към преосмисляне на тяхната стратегическа роля в контекста на нарастващото влияние на новите за региона икономически и политически сили (като Китай и Русия), в контекста на съвременния мултиполярен свят.

АНАЛИЗ НА КАЗУСИ

В допълнение, в текста на дисертацията са разгледани два конкретни казуса с международни организации: MERCOSUR – като пример за регионален успех и между-регионален неуспех; и BRICS – като нов инструмент за системно геополитическо позициониране. Тези казуси се представят с цел доказване на основните твърдения, описани в изследването.

MERCOSUR – като пример за регионален успех и между-регионален неуспех.

Между-регионалните отношения между ЕС и MERCOSUR представляват важен пример за външнополитическото позициониране на Латинска Америка. Но преговорите за търговско споразумение между ЕС и MERCOSUR, започнати още през 1999 г., показват сложността на икономическото и политическо сътрудничество между двата блока. Този казус илюстрира сложните взаимоотношения между Латинска Америка и глобалните актьори, демонстрирайки както потенциала, така и предизвикателствата пред региона.

ЕС се стреми към пазарна либерализация и устойчиво развитие, като включва в преговорите екологични и социални стандарти, което среща неразбиране сред страните от MERCOSUR. Страните от MERCOSUR (Аржентина, Бразилия, Парагвай, Уругвай) гледат на споразумението като възможност за икономическа диверсификация и намаляване на зависимостта от традиционните пазари, но срещат вътрешни противоречия и политически препятствия.

Именно устойчивостта пред външните кризи демонстрира съвършенството на заложената юридическа база в организацията на MERCOSUR. В условията на остри вътрешни социални и икономически проблеми в отделните латиноамерикански страни, съпроводено от засилване на външната конкуренция и ограничаване на достъпа до пазари, институционалната стабилност на организацията може да послужи за пример в регионален план.

Ратифицирането на „Споразумението за асоцииране между ЕС и MERCOSUR“ е разбрано като отправна точка за по-амбициозен проект, който има желанието да служи на стратегическите и икономическите интереси на Европейския съюз, а от там и на интересите на Латинска Америка. Чрез това споразумение ЕС ще има възможност да си възвърне позициите на световната сила с по-голямо присъствие и по-дълбоки връзки с региона.

Въпреки че и ЕС и MERCOSUR имат стратегически политически цели, вътрешното и външното положение на двата блока възпрепятства темпото на преговорите. В този смисъл – MERCOSUR се явява пример за регионален успех (институционална интеграция, свободен регионален пазар), но и пример за неуспех в междурегионален план (липса на консолидация на политиките, несъвместимост на производствените интереси и т.н.).

BRICS – като инструмент за системно геополитическо позициониране.

Този казус се представя с цел доказване на една от основните хипотези описани в изследването. Едновременно с разширяването на своите интереси към периферните и полупериферните страни, Китай започва да се проектира в световната политика чрез сътрудничеството в съюзи като BRICS. В унисон със заявената философия на китайската външна политика, Китай започва да търси място в геополитическото управление на света, но под закрилата на коалиции със страни, които не се считат от Запада за потенциални врагове – например Латинска Америка или Южна Африка.

BRICS играе нарастваща роля в реорганизацията на глобалните търговски взаимоотношения, особено чрез насърчаване на сътрудничеството Юг–Юг и изграждане на нови икономически мостове извън традиционните западни оси. Разширяването на групата увеличи геоекономическото ѝ значение, особено с включването на страни с голям енергиен и суровинен капацитет.

В този ред на мисли, BRICS вече представлява сериозно предизвикателство – пред северноамериканската хегемония, пред Бретън-удския ред, пред западно-европейската култура и модерността, която тя представлява, дори пред интелектуалното предизвикателство какъв би бил светът под китайската хегемония. Тези въпроси, които влияят на отношенията със САЩ и дебатите в многостранните организации – Световната банка, МВФ, СТО – вече започват да стават част и от дневния ред на външната политика и на латиноамериканските държави.

Чрез инструменти като BRICS, напредването на Китай – първо към периферията, после към полупериферията и вече към центъра – променя йерархията на геополитическите позиции, което се превръща в потенциален източник на конфликти. Интензификацията на търговските отношения между Китай и Латинска Америка също ускорява „неоколониалисткия“ аргумент, като потвърждава (чрез международни инструменти като BRICS), че тази сила се налага в регионите с подновени псевдо-колониални отношения.

В този смисъл, би могло да се заключи, че колкото по-зависима става Латинска Америка от китайския внос и капитали, толкова по-компрометиран ще бъде регионът в рамките на глобалните интереси на нововъзникващата световна сила. Интензификацията на търговските отношения между Китай и Латинска Америка също ускорява „нео-колониалисткия“ аргумент, потвърждавайки, че тази сила се налага в региона с подновени отношения на зависимост.

В заключение, въпреки наличието на политически и дипломатически фактори, икономическите интереси са тези, които определят курса на отношенията на Китай с Латинска Америка, чрез инструменти като BRICS. Доколкото Латинска Америка няма капацитета да модифицира или да повлияе на системната геополитическа структура, може да се заключи, че китайските цели в региона са основно икономически и на второ място се проектират в политически.

ИЗВОДИ И ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Задълбоченият анализ на проведеното изследване даде възможността да се стигне до няколко главни изводи и заключения. Всички те могат да бъдат категоризирани, в рамките на първичната теза, че **геополитическата обстановка всеки ден става по-динамична, по-нестабилна, по-несигурна и по-непредвидима**. Този факт неминуемо се отразява на политическите и икономическите процеси в региона на Латинска Америка, които бяха разгледани.

Изследването се **фокусира върху международните политически и икономически отношения в региона на Латинска Америка, в контекста на глобалното съперничество** между водещите държави. По този начин беше постигната **основната цел на дисертацията – да анализира формите, механизмите и последиците от икономическото и политическото влияние на Китай и Русия в Латинска Америка и да ги постави в контекста на глобалното съперничество с „традиционните партньори“** – именно САЩ и ЕС и новите тенденции в международната система.

Доказана беше **основната теза: В условията на трансформация на международната система към многополюсен световен ред, Латинска Америка придобива нарастващо стратегическо значение**, но въпреки навлизането на нови глобални актьори като Китай и Русия, регионът **не преодолява исторически установената комплексна зависимост „център–периферия“**, а се включва в нови форми на неоколониална обвързаност, подпомагани от **икономическата и публичната дипломация** и задълбочени от **липсата на регионална хомогенност и отслабването на стратегическото присъствие на традиционните партньори – САЩ и Европейския съюз**.

Същевременно, беше дефиниран регионът на Латинска Америка като **многоравнищен асиметричен регионален комплекс**, чрез наблюдението на външни и вътрешни структурни фактори, идентифициране на условията и възможностите за възход на региона като колективен актьор в системата на международните отношения, както и беше изведено формулиране на хипотези за потенциални бъдещи траектории, които допринесоха със следните изводи:

I. ОТНОСНО ТЕОРЕТИЧНАТА РАМКА И КОМПЛЕКСНАТА ЗАВИСИМОСТ: ПОЯВА НА НОВ ЦЕНТЪР, РЕПЛИКИРАЩ ЗАВИСИМОСТТА В НЕО-КОЛОНИАЛЕН СТИЛ.

- 1. Теорията на зависимостта** (също така наречена „теория на комплексната зависимост“, изградена върху концепцията, че в рамките на глобализираната икономическа система, съществува разделително групиране на държави, с условните наименования „център“ и „периферия“) е **прилагана и днес в анализа спрямо региона на Латинска Америка**. В основата на теорията стои икономическата взаимосвързаност, по-конкретно експлоатацията на природните ресурси.
- Изследването доказва, че традиционните взаимоотношения **„център/периферия“ запазват известна инерция, но са склонни да намират нови полюси на привличане**. САЩ и ЕС изглежда не винаги осъзнават необходимостта от търсене на известно ребалансиране във взаимоотношенията с латиноамериканските икономики и затова са застрашени от навлизането в региона на „алтернативни“ геостратегически предложения.
- От гледна точка на теорията на зависимостта, за периферната Латинска Америка, **„центърът“ изглежда започва да се измества към Китай**. Тенденцията към изграждане на нови регионални съюзи е израз на това, че **еднополюсният момент е в отстъпление**. Дори и със своята военна мощ, търговската и инвестиционната сила на САЩ в Латинска Америка вече е оспорена от Китай, а важна група латиноамерикански държави, в името на „националния интерес“, търси *ad hoc* съюзници за своята по-голяма икономическа и енергийна сигурност.
- Заедно с това, стои **визията за по-голяма политическа автономност и икономическа независимост** на региона на Латинска Америка. Визията е повлияна от актуалната ситуация в международните отношения, с която латиноамериканските страни се сблъскват, както с основните си международни партньори – традиционни и нови – така и вътре в самия регион.

5. **Теорията за световната система**, както и приложението на типологията на международните системи, дава систематично **структурно обяснение защо** държавите от изследвания регион – Латинска Америка – действат по определен начин, независимо от техните идеологии или политически устройства. Анализът дава основание да се затвърди понятието, че държавите са актьори, които трябва да разчитат на собствените си сили, за да оцелеят, а сигурността се постига чрез поддържане на баланс на силите между големите актьори в системата.
6. **Теорията на реализма** предоставя основа за разбирането на поведението на държавите, които упражняват силно влияние върху Латинска Америка. Според тази теория, държавите са водени от основни принципи като национален интерес, потенциал за военна мощ и териториална сигурност. Международната система е анархична и държавите действат основно за собствено благосъстояние, което **обяснява защо глобални сили** като САЩ и Китай преследват стратегическите си интереси в Латинска Америка, използвайки различни методи – от търговия и инвестиции до военни сътрудничества и политически альянси.
7. Практиката показва, че прилагането на целенасочен и прагматичен подход в международните отношения дава своите положителни резултати. Този прагматичен подход избира като **инструмент „икономическата дипломация“** (дефинирана като директно използване на разположения по света корпус от дипломати), за да рекламира една държава и непрекъснато да търси бизнес възможности. Това не е традиционен подход, но неговата ефективност е очевидна. **Този подход вече се превръща във водещ**, особено във външната политика на развиващите се държави, които се стремят да привлекат чужди инвестиции или да увеличат стокообмена си.
8. Икономическата нестабилност, голямата външна задлъжнялост и ниската производителност на труда в Латинска Америка водят до излизането на преден план на популистки лидери, които предлагат лесни и кардинални реформи за национален просперитет. Това генерира **„икономическия популизъм“** (дефиниран като **манипулация на икономическите очаквания** на обществото). Като политически дискурс той се свежда до първосигналните искания на масите, а не до възможността те да бъдат реализирани.
9. В съвременната ера на **непосредствената комуникация, имиджът и възприятията играят решаваща роля** при разработването на публичните дейности. Същността и фактическите елементи на обществените политики, които могат да генерират колективни икономически блага, са източници за проектиране на имидж и генерират благоприятни или неблагоприятни възприятия в обществата. Политиците са изправени пред по-сложно предизвикателство – преодоляване на **пропастта между реалните политики и проекцията на имиджа**.
10. Това води до едно основно заключение: **„публичната дипломация“** (традиционно използвана за изграждане на положителен образ на една държава сред чуждестранната общественост) днес все по-често **се прилага като стратегически инструмент за противопоставяне**. Особено внимание привлича употребата ѝ като **инструмент за противопоставяне на либерализма** – ценностната основа, върху която ЕС изгражда своята политика и идентичност.
11. В съвременната международна среда, публичната дипломация **надхвърля своето традиционно разбиране като „мека сила“** за изграждане на положителен международен имидж. Тя се превръща в **средство за идеологическо влияние**, използвано както от държавни, така и от недържавни актьори, за прокарване на определени (различни) ценности и политически модели.

II. ОТНОСНО ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЯ КОНТЕКСТ: ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НА ВСЕ ПО-ЗНАЧИТЕЛНАТА РОЛЯ НА РЕГИОНА НА ЛАТИНСКА АМЕРИКА В СИСТЕМАТА НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ОТНОШЕНИЯ.

1. Латинска Америка се включва естествено в откривания се нов период, който международната система преживява. Днес регионът вече не се идентифицира като част от „задния двор“ на други сили. Тази нова визия за Латинска Америка **се дължи отчасти на известно икономическо благоденствие**, произтичащо от приходите, които регионът получава от износа на своите природни

ресурси. Към днешна дата, регионът на Латинска Америка наброява пазар с над 650 милиона жители и над 20 милиона кв. километра.

2. В не толкова далечното минало, Латинска Америка се е характеризирала с голяма уязвимост към международната икономическа среда. Няколко кризи с външен произход са имали отзвук в региона. Днес ситуацията е много различна от времето на колониалното минало. **Латинска Америка е водеща, заедно с Азия, в растежа на световната икономика.** Воден от нестандартни икономически политики, както и от новия бум на цените на суровините, регионът притежава благоприятни перспективи за растеж, в рамките на съвременния мултиполярен свят.
3. Регионът разполага със значителни запаси от природни ресурси, макар и неравномерно разпределени (вкл. селскостопански сектор; динамичен минен сектор, както и значителни запаси от въгледороди), което е позволило на латиноамериканските държави да **използват тези блага като инструменти за дипломатически връзки.** Въпреки това, тези ресурси могат да се считат за „нож с две остриета“, тъй като тази зависимост **също създава уязвимости**, като неконтролирана експлоатация и зависимост от външни пазари.
4. В Латинска Америка се намира 40% от **биоразнообразието** на планетата, 25% от естествените **гори** и 28% от световните запаси от **питейна вода.** Освен това има почти 65% от световните запаси на **литий** (концентрирани в Аржентина, Боливия и Чили,), 43% **мед** (Чили, Перу и Мексико), 40% **никел**, 30% **боксит** и 30% **сребро.** Регионалните **петролни** запаси са 20% от общите световни, втори след Близкия изток, а запасите от природен **газ** са 7,8%.
5. Тези данни правят **Латинска Америка много привлекателна за чуждестранните сили**, които искат да преговарят с различните страни, притежаващи тези природни ресурси, и да ги извличат. Пример за важността на природните ресурси се вижда по време на пандемията от Covid-19, тъй като освен че представляват възможност за инвестиции и са нужни за продоволствената сигурност на световните икономики, те се оказаха и от съществено значение за конкурентоспособността на водещи икономики, като европейската.
6. **Латиноамериканската икономика все още разчита предимно на износа на природни богатства** към страните, които пък имат силно развити икономика и индустрия, но нямат необходимите ресурси. Това поддържа дългогодишния **процес на т.нар. „ре-примаризация“.** Латиноамериканският континент е много богат на природни ресурси, но за съжаление все още не притежава необходимата инфраструктура за тяхната ефективна експлоатация.
7. Износът е **съсредоточен върху няколко първични продукта**, а в много страни понякога само върху един. Износителите от Латинска Америка не определят цените на продукцията си, които се **влият от международните пазари**, в допълнение към наличието на голяма задлъжнялост към международни финансови институции, което генерира допълнителни зависимости и предизвикателства пред местните икономически системи.
8. По този начин, нарастващото значение на Латинска Америка в контекста на днешните геополитически и геоикономически реалности я превръща в **все по-желан и необходим партньор за справяне с глобалните предизвикателства.** Тези факти, както и променящата се международна обстановка, карат „традиционни“ партньори – като ЕС – да осъзнаят, че отношенията с държавите от Латинска Америка **изостават и трябва да бъдат преразгледани.**
9. Важно е да се отчете и **голямата асиметрия, която съществува между различните държави** в региона на Латинска Америка, забележими не само в техния размер, производствена насоченост и залежи на природни богатства, но и съответно в техния социален състав, различни нива на техническо обезпечение и квалификация на човешкия капитал. Тази подчертана **асиметрия се отразява във връзката на региона с глобалните процеси**, както и с възприемането на латиноамериканските отношения със света.
10. **Географските особености, съчетани с дълбокото колониално наследство**, създават основата за много от съвременните проблеми на Латинска Америка. Тези два фактора влияят на социалното

неравенство, зависимостта от глобални сили и вътрешните политически и етнически конфликти. Въпреки усилията за икономическо развитие и социална интеграция, тези дълбоки корени в географията и историята продължават да формират бъдещето на региона.

11. Въпреки нестабилната вътрешна конюнктура, латиноамериканската икономика ще продължи да бъде доминирана основно от три външни икономики – САЩ, Китай и ЕС. Въпреки че остават конкуренти, тези три световни сили ще бъдат свързани в региона, поради мултиполярността на системата. Ключът към успеха ще се крие в конкурентните дейности. Икономиките, които успеят да наложат своите стандарти, ще се радват на предимство.
12. **Относителното значение на Латинска Америка нараства прогресивно в глобализирания свят.** В перспектива, през следващите години Латинска Америка е изправена пред предизвикателството да насърчава структурните реформи, за да увеличи потенциала за вътрешен растеж на региона. Всяко подобрене в тази област задължително изисква промяна в регионалната производствена структура, която е слабо диверсифицирана и доминирана от сектори с ниска добавена стойност и ниско технологично съдържание.
13. Международното включване на Латинска Америка в ползването на световните сили ще продължи да нараства, резултат на големите промени, които международната икономическа, енергийна и продоволствена система преживява, както и благодарение на консолидирането на нейния статут на втората нововъзникваща икономика в света.
14. Може да се обобщи твърдението, че в контекста на увеличение на влиянието на извън-западни глобални сили в региона на Латинска Америка, и в името на съхраняването на т.нар. западна цивилизация, в условията на намаляващо западно присъствие, в интерес на „колективния Запад“ – ЕС и САЩ – е да поощряват „позападняването“ на Латинска Америка.

III. ОТНОСНО РЕГИОНАЛНАТА АВТОНОМНОСТ И ЛИПСАТА НА ХОМОГЕННОСТ: КЛЮЧОВИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ГЕОПОЛИТИЧЕСКАТА ДИНАМИКА В ЛАТИНСКА АМЕРИКА.

1. Латинска Америка е политически и социално фрагментирана от много години. Този факт създава „благоприятно поле“ за въздействие от страна на външни сили и фактори. Липсата на регионална хомогенност в идентифицирането и прилагането на решения, както и по линия на идеологиите в политиките, се възприемат като основни пречки за сътрудничеството на регионално ниво в Латинска Америка.
2. Липсата на хомогенност е свързана с двата основни икономически модела, прилагани отдавна в региона на Латинска Америка. Първият е т.нар. „нео-екстрактивистки модел“ – основан на национализма на природните ресурси. Вторият е т.нар. „отворен национализъм“, който се стреми да запази контрола върху природните ресурси и вътрешните пазари, но и да привлече частни и чуждестранни инвестиции в ключови икономически сектори.
3. Четири основни различия – политическа фрагментация и криза на регионалната интеграция; разлики в икономическото развитие между държавите; вътрешно социално-икономическо неравенство; културно и етническо многообразие (а не предполагаемата културна или историческа единност) – са факторите, които определят сложността на отношенията в региона на Латинска Америка, както от политическа, така и от икономическа гледна точка.
4. Именно наличието на тези ключови фактори – особено липсата на политическа регионална хомогенност и наличието на положителни икономически показатели – дава основание да се заключи, че колкото и парадоксално да звучи, през първата четвърт на XXI-ви век в Латинска Америка се наблюдава процес на т.нар. „нео(нов)колониализъм“.
5. Неоколониализмът е тясно свързан с икономическата сфера на дейности в съвременния геополитически контекст и е дефиниран най-общо като: „практиката за използване на икономически

средства, глобализационна структура, културен империализъм и условна помощ, **като методи за влияние върху държавите**, на мястото на предишните колониални методи на пряк военен контрол (империализъм) или непряк политически контрол (хегемония).

6. Паралелно, **липсата на регионална хомогенност на Латинска Америка се изразява и в нейните международни отношения**. Политическите различия между държавите се увеличават, наблюдава се фрагментация на икономиките на различните и наличието на някои аномалии в дипломатическите им отношения. Поради тази причина, промените, които системата на международните отношения претърпява, имат силно отражение в региона.
7. Тези разногласия по отношение на външнополитическите ориентации значително **затрудняват интеграционните усилия на региона** и водят до липса на единен фронт в международната политика. Множеството регионални организации – като CELAC, CEPAL, MERCOSUR, UNASUR – имат амбиции за интеграция и координация, но често тези усилия се провалят, поради различията в политическите ориентации и интереси на държавите. Политическата фрагментация, социалните протести и кризите на легитимност **възпрепятстват утвърждаването на региона като единен глобален актьор**.
8. Парадоксално, анализът показва, че се засилват връзките между самите латиноамерикански страни, но **не се засилва рамката на единен и съгласуван процес на регионална интеграция**. Изненадващо е, че въпреки първоначалното желание за регионално сътрудничество между латиноамериканските държави, тези усилия – макар звучащи естествено – се радват само на **символична подкрепа** от латиноамериканските правителства.
9. В геополитически план, позицията на Латинска Америка често е била повлиявана от динамиката на властта между големите световни сили. В момента Латинска Америка се намира в **трудна геополитическа ситуация, повлияна от нарастващата конкуренция между двете големи икономически сили в света** – Китай и САЩ. Управлението на природните ресурси и липсата на хомогенност във външната политика, оказват влияние и в рамките на тази динамика.
10. Разпространението на популизма в Латинска Америка не е новост, но в нашето съвремие вече се основава както на материални, така и на нематериални елементи. От тази гледна точка, насърчаването и разпространението на **автокрацията в региона може да се окаже като намерение на външна политическа сила да укрепи зависимостта** като форма на политика.
11. Латинска Америка е **изправена пред значителни предизвикателства в своето интегриране в света, като трябва да балансира отношенията си с велики сили** (като САЩ, Китай и ЕС), да управлява ефективно дипломатията си в областта на природните ресурси и да се бори за своето място на значимост системата на международните отношения. За да постигнат по-стратегическо интегриране, латиноамериканските страни изпитват нужда да укрепят институциите си, да разнообразят международните си отношения и да консолидират политиките си.
12. Ключов извод е, че икономическите напрежения между двете най-големи икономики в света – САЩ и Китай – **от една страна, могат да предоставят големи възможности** на развиващите се страни (в случая Латинска Америка) и да подобрят участието си в глобалната икономика. Но **от друга страна, те създават условия за установяване на нови зависимости** в рамките на „неоколониализма“. Рамката произтичаща от този контекст, дава основание да се отбележи, че **процесът е сложен**, няма да се случва лесно и ще зависи от конкретните политики, които могат да бъдат приети от правителствата в Латинска Америка.
13. Основно заключение е, че през следващите години, ключово значение за системата на международните отношения ще придобие фактът **дали страните от Латинска Америка ще успеят да изградят по-голяма стратегическа автономност**, чрез диверсификация на партньорствата и активна роля в глобалните формати – като ООН, G-20 или BRICS. Предлаганите хипотези за евентуални бъдещи сценарии предполагат, че възходът ще зависи както от вътрешнополитическата стабилност, така и от промените в глобалния ред.

IV. ОТНОСНО ПРИСЪСТВИЕТО В РЕГИОНА НА САЩ: СЛОЖНОСТ И КОМПЛЕКСНОСТ В ПОДДЪРЖАНЕТО НА УСТАНОВЕНАТА ХЕГЕМОНИЯ.

1. В унисон с принципите на реализма, основният национален интерес на САЩ в региона на Латинска Америка винаги е бил **„стабилността като принцип“** и **„интервенционизмът като метод“**. В икономическо отношение, САЩ се стремят да насърчават реформи на свободния пазар, които поддържат Латинска Америка отворена за северно-американските интереси.
2. С течение на времето, концепцията на доктрината **„Монро“** претърпява значителни адаптации, като се развива в контекста на новите глобални реалности. Доктрината „Монро“, макар и родена през XIX-ти век, все още остава важен ориентир за американската външна политика, дори в условията на глобализиран свят и многополюсна геополитическа конфигурация.
3. В съвременния мултиполярен контекст, въпросите касаещи **китайското и руското влияние в Латинска Америка**, както и нарастващите миграционни потоци, подновяват значението на доктрината „Монро“ и предоставят нови **възможности за нейното интерпретиране и адаптиране** от новата американска администрация в региона.
4. В края на XX-ти век, САЩ започват да преосмислят своята стратегия за влияние, като се опитват да преминат от традиционната „твърда сила“ (военно и политическо вмешателство) към **концепцията за „мека сила“**. Това е процес на стратегическа адаптация, в който САЩ се насочват към използването на невоенни методи за постигане на своите цели (чрез дипломация, икономическа помощ, културни програми, развитие на гражданското общество и др.), което същевременно изисква нов подход за управление на отношенията с Латинска Америка.
5. През първото десетилетие на XXI-ви век **се наблюдава стратегически „вакуум“**, дължащ се, от една страна, на промяната на фокуса на външната им политика на САЩ към Близкия изток и към Източна Европа, от гледна точка на сигурността. От друга страна, на този етап започна нов политически и икономически цикъл в региона на Латинска Америка.
6. От началото на XXI-ви век отношенията между САЩ и Латинска Америка показват известна приемственост с епохата на хегемонистичната презумпция. **Политиките, които са от решаващо значение за бъдещето на Латинска Америка, обикновено се определят извън региона.** Латиноамериканските държави остават уязвими от външни тенденции, събития и решения и рядко оказват значително влияние върху въпроси от глобален характер (Венецуела и напоследък Бразилия може да се считат за изключения в някои определени моменти).
7. В сравнение с повечето години от миналия век, понастоящем отношенията между САЩ и Латинска Америка се основават в по-малка степен на „стабилността като принцип“ или на „идеологията като база“. Двуполусната конкуренция, която ангажираше вниманието на САЩ през XX-ти век, осигуряваше широка регионална основа за формиране на политики. Днес, напротив, **дневният ред е много по-конкретен, доста по-регионален и съществено по-прагматичен.**
8. Актуалната ангажираност на САЩ по отношение на Латинска Америка е **свързана предимно с „интереси“, а не с „ценности“** – интереси свързани с търговията и потреблението, финансовите пазари, енергийните източници или други ресурси. Също така, с управлението на проблеми, които не могат да бъдат решени само от отделни държави – напр. борбата с тероризма, с трафика на наркотици и оръжие, или контрола на миграцията и т.н.
9. Понастоящем, двете основни тревоги на северно-американците – нелегалната имиграция свързана с престъпността и инфлацията породена от ценообразуването – се включват в политиката на САЩ спрямо целия регион на Латинска Америка. По този начин, **неминуемо външната политика на САЩ към региона занапред ще бъде базирана на теми директно отразяващи вътрешната политика на северната велика сила.**

10. Държавите от **Латинска Америка** ще продължат да представляват интерес за САЩ – първо поради своята географска и историческа близост, и второ защото те са ключови източници на природни суровини, важни инвестиционни центрове и значими пазари. Освен това, те могат да бъдат изпитателен полигон за разнородни форми на държавно управление и пазарна икономика, както и активни участници в международната общност.
11. Друг важен въпрос, който заема **централно място в отношенията с Латинска Америка е нарастващото съперничество на САЩ с Китай**. Между-американските отношения ще продължат да се формират от глобалните предизвикателства, повлияни от други големи играчи (Китай) и финансово-икономическите възможности, които те предлагат на Латинска Америка.
12. Негативните ефекти влияещи върху установената хегемония на САЩ в Латинска Америка не бива да се разбират като линеен процес, а като **дългогодишен развой, в рамките на конюнктурни спадове и възходи в исторически план**. Това е сложен процес, повлиян както от промени в глобалната динамика (като края на Студената война или възхода на Китай), така и от вътрешни фактори (политически движения или нарастващо желание на латиноамериканските страни да разнообразят своите съюзи и ресурси).
13. В този ред на мисли, трябва да се има предвид, че насложеният в исторически план скептицизъм към Западните сили и липсата на доверие в латиноамериканските държавни институции, в много от тези страни **подхранва възхода на анти-американска, анти-глобалистическа и анти-пазарна демагогия**. Някои латиноамерикански лидери (Венецуела, Куба) дори продължават да използват остаряла политическа реторика, типична за от преди 50 години.
14. На глобалната сцена, войната между Русия и Украйна задълбочи съществуващото политическо напрежение между Изтока и Запада, като същевременно разкри сложен процес, а именно – кризата породена от задълбочаващата се **тенденция в актуалната система на международните отношения към възраждане на нов многополюсен свят**. Неминуемо, този процес оказва влияние на различни нива в региона на Латинска Америка, особено що се касае до отношенията му с географски близък „традиционен“ партньор като САЩ.
15. Следва да се обърне внимание, че политиките на САЩ, засягащи Латинска Америка, **вече се определят не само от международните съотношения на силите и външните предизвикателства**, но също така и от взаимодействието на различни икономически корпорации, технологични групировки, развлекателни конгломерати, фондации, медии и неправителствени организации.
16. В допълнение, традиционната финансова система (превъзходството на долара като световна резервна валута) е **подложена на натиск за реформа**, отчасти повлияна от санкциите налагани от САЩ на страни като Венецуела, Куба, Китай и Русия. Този натиск също има отражение в икономиките на Латинска Америка и трябва да се разглежда като по-широкомащабен процес с **желание за промяна на установения световен ред** – иницииран от държавите от BRICS.
17. Това води до **затруднения за САЩ за поддържане на своята водеща позиция в региона**. Самата висока сложност на тези процеси през последните години, отчетливо влияние оказват и други разнообразни форми на дейност, които – в съвременния свят на висока технологична свързаност – минават отвъд границите на познатите институционални взаимоотношения.
18. Проекцията показва, че в идните години между САЩ и Латинска Америка изглежда няма да надделее нито силен съюз, нито дълбока враждебност, а **отношенията ще останат сложни, неустойчиви, многостранни и многоаспектни**. Също така, те ще се **влият от вътрешния политически натиск** и социалните очаквания – както в САЩ така и в Латинска Америка – и неминуемо от съответните регионални **развития в икономически план**.

V. ОТНОСНО ПРИСЪСТВИЕТО В РЕГИОНА НА КИТАЙ: ВРЪЗКА МЕЖДУ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТИ И СТРАТЕГИЧЕСКА ЕКСПАНЗИЯ.

1. Китай проектира и консолидира своето регионално и глобално лидерство, чрез **широка програма за икономическа интеграция. В нея е заложен принципът на стратегическото мислене за бъдещето.** Тази концепция е дълбоко заложена в китайската философия, в смисъл на стратегически проекти сега, които ще доведат до резултати за бъдещите поколения.
2. От тук може да се изведе **геостратегическият характер на китайските цели.** Регионът на Латинска Америка е част от тези цели. Те включват създаването на глобални вериги на доставки и добавена стойност, в процеса на развитие на които Китай може да се превърне в център на промишлено производство и иновации – т.е. на реални влияние и зависимост.
3. Анализът показва, че Китай **използва „меката сила“ на влияние, като е разработил стратегия** да я проектира към света, въз основа на богатството на древната си култура, на постиженията си в икономическите отношения, на международното сътрудничество към развиващите се страни (културно, политическо, икономическо и военно) и в насърчаването на техния модел на развитие.
4. Латинска Америка се възползва от масовите продажби на своите суровини на китайския пазар, като така, през първото десетилетие на XXI-ви век, се превръща във втория търговски партньор за Латинска Америка, след САЩ и надминавайки ЕС. От своя страна, Китай увеличава износа си на продукти с добавена стойност, като по този начин **консолидира неравен модел на търговски условия между двата търговски партньора, което задълбочава процеса на зависимост** на производствените структури на икономиките в региона.
5. Инвестициите, които Китай прави в държавите от Латинска Америка са стриктно обмислени и **насърчават секторите, в които развитието е необходимо за региона, особено стратегическата инфраструктура** (пристанища, транспорт, логистика и т.н.). Поради тази причина, заемите за инфраструктурни проекти от Китай към много латиноамерикански държави представляват един от най-важните стълбове на китайско-латиноамериканските отношения.
6. Проектът „Един пояс, един път“ е **представен като възможност за региона, който би могъл да позволи изграждането на нова продуктивна архитектура,** която се основава на инсталирането на регионални мрежи за сътрудничество, необходими за суверенното развитие на Латинска Америка, чрез нововъзникнали многополюсни инструменти (като новата Банка на BRICS или Азиатската банка за инфраструктурни инвестиции).
7. Така отношенията между Латинска Америка и Китай са нараснали експоненциално през последните десетилетия. **Китай се е превърнал в основен търговски партньор** на страни като Бразилия, Чили и Перу, докато в сравнение САЩ остават ключова сила в областта на сигурността, а ЕС в областта на дипломатията. Тази ситуация е породила **регионална дилема в геополитически план,** тъй като **латиноамериканските страни трябва да балансират отношенията си,** за да максимизират ползите, без да отблъскват нито една от трите сили.
8. От гледна точка на икономическата дипломатия, Китай има свой анклав сътрудничеството Юг-Юг. Под булото на високопарната реторика, целта му всъщност е проста – да получи суровини в замяна на инвестиции в стратегическа инфраструктура. Предложената нова архитектура представлява **възможност за възпроизвеждане на зависимия и исторически повтарящ се модел** на латиноамериканските икономики – на „периферия“ свързана този път с „нов център“.
9. Китайската икономическа дипломатия се фокусира главно върху Латинска Америка (също Африка и Югоизточна Азия) и се характеризира с **не изискването на тежките условия, които имат други инвеститори** – в частност ЕС или до известна степен САЩ – като демократични реформи, отвореност на пазара или защита на околната среда, в допълнение към предоставянето на заеми с ниски лихвени проценти и възможности за опрощаване на дългове.

10. В допълнение, Китай фокусира и разгръща публичната си и културна дипломация в региони със развиващи се държави – това включва Латинска Америка – на които им се налага да си сътрудничат, за да могат да поддържат икономическия си растеж. По този начин, Китай **прави стъпки към трансформирането на международната система в своя полза.**
11. Политиката на Китай да предлага значителни инвестиции и търговски споразумения на Латинска Америка се превръща в **мощтен стимул за латиноамериканските страни да променят своите дипломатически ориентации.** Преминаването на държави от Латинска Америка към признаване на т.нар. „Единен Китай“ е важна стъпка за Китай и в **международната му дипломатическа борба с Тайван.** Това позволява на Китай да засили своето политическо и икономическо присъствие в региона, което е в съответствие с по-големите му геополитически цели.
12. XXI-ви век е ключов в конкуренцията между Китай и САЩ, които се борят за лидерска роля, не само в региона на Латинска Америка, но и в света. Централният въпрос е как страните от Латинска Америка биха могли да се възползват от тези международни отношения, едновременно за да **стимулират устойчиво икономическо развитие и да укрепят политическата си суверенност.**
13. Този баланс не е лесен за поддържане, тъй като САЩ продължават да оказват силно влияние в региона на Латинска Америка, чрез споразумения за сътрудничество в областта на сигурността и търговията, докато от своя страна Китай предлага финансиране и развитие на инфраструктура **без толкова строги политически условия, каквито предлагат ЕС или САЩ.**
14. Връзките между Китай с държави като Венецуела, Бразилия, Мексико или Аржентина служат като **пример за изместване на влиянието на САЩ от политическата, икономическата и социалната орбита,** която преобладава в латиноамериканските страни. През последните години, Китай засилва присъствието си главно на икономическо, но също така и на политическо и социално ниво. **Китайското влияние се разглежда по-благоприятно от американското,** тъй като северноамериканското се възприема като сила, която се намесва във вътрешната политика на страните, докато към китайското се гледа по-благоклонно.
15. Настоящият анализ показва как **съвместимостта на интересите се превръща в структурно допълване,** а именно – **първо,** чрез отношенията си с периферната Латинска Америка, Китай си осигурява достъп до голямо разнообразие от природни ресурси, от които икономиката и населението му се нуждаят и които са изобилни в региона; **второ,** Китай си осигурява пазари за своята индустриална продукция и капитал; и **трето,** Китай си осигурява съюзници за няколко от своите геополитически цели, включително принципа за противодействие на присъствието на САЩ в южното полукълбо и реформа на глобалното управление.
16. В противовес с наратива “win-win”, ескалиращите отношения с Китай се явяват пагубни за перифериите от Латинска Америка, защото всъщност те са структурни конкуренти на Китай. Фактът, че от Китай има огромно търсене на природни ресурси и голямо предлагане на евтини преработени продукти, не означава, че китайската икономика притежава равно допълване с периферията. Напротив, както прогнозира теорията за зависимостта, **задълбочаването на икономическите връзки с Китай води до засилване на първичната зависимост.**
17. Ключово заключение е, че в тези условия **икономическата политика базирана на експлоатацията на природни ресурси задълбочава познатия ефект на влошаване на икономическия растеж и, по същество, захранва теорията на комплексната зависимост.** Колкото и да се правят опити за обясняване на този процес от гледна точка на някакъв „взаимен интерес“, отношенията предлагани от Китай на Латинска Америка са чиста форма на класическа зависимост „център/периферия“, само с изместен център.
18. Основният въпрос, който остава отворен, е дали **това задълбочаване на отношенията между центъра и периферията е резултат от пазарните сили или от специфичните политики,** провеждани от Китай. Това е повтаряща се хипотеза, разглеждаща отношенията между Китай и Латинска Америка. Въпросът би бил дали тази нова зависимост възниква в резултат на

експлоатацията на пазарната икономика или е резултат от политическото налагане на неравностойни условия на периферните държави от страна на силните държави.

VI. ОТНОСНО ПРИСЪСТВИЕТО В РЕГИОНА НА РУСИЯ: СПЕЦИФИЧНИ ПРИОМИ ЗА СЪЗДАВАНЕТО НА РАЗДЕЛИТЕЛНИ ЛИНИИ.

1. Отношенията между Русия и Латинска Америка винаги са били проблематични. През годините, главно те са били фокусирани върху политическото и военното сътрудничество. С прилагането на „Доктрината за мултиполярността“ като основа на руската външна политика от началото на XXI-ви век, международните **отношения на Русия стават по-настойтелни в онези региони, считани за стратегически** в плана за промяна на съществуващата международна властова структура.
2. За страните от Латинска Америка движението към многополюсен световен ред означава разширяване на тяхното международно пространство за маневриране и по-големи **възможности за избор на алтернативни проекти за развитие**. Заслужава да се отбележи, че Руската федерация и нейните предшественици (Съветския съюз и Руската империя) не са имали сериозни конфликти или продължително напрежение в отношенията си със страните от региона.
3. Русия насочва интересът си към Латинска Америка, **считайки я за важен полюс на глобалното икономическо развитие**. От своята прагматична позиция, Русия се опитва да разшири влиянието си в региона на Латинска Америка. Първо, възползвайки се – в краткосрочен план – от революционно настроените инициативи за регионална интеграция (като ALBA) и второ – в дългосрочен план – от съюзи, които биха могли да неутрализират САЩ (като BRICS).
4. Ключът към отношенията между Русия и Латинска Америка е руската продажба на военно оборудване. Русия се появява отново на латиноамериканската сцена след Студената война, **насърчавайки разширяването на своя военно-промишлен комплекс**. Същевременно, като **изпълнител на значими енергийни проекти**, особено в петролно-газовия сектор, както и развитието на ядрени централи. В допълнение, насърчаването на руските търговски интереси със стратегическа перспектива, която генерира промяна в разпределението на глобалната зависимост „център/периферия“, в който процес Латинска Америка имат фундаментална роля.
5. Русия и нейните партньори в Латинска Америка предпочитат да **изследват преди всичко идеологическото съдържание на отношенията си**. Този подход обяснява тенденцията на руското правителство да развива отношения директно с президентите или техните съответни латиноамерикански външни министерства в идеологически сходните държави, но почти нулевия интерес към връзки с опозицията или други политически партии.
6. Ефектите от войната на Русия срещу Украйна **създадоха допълнителна фрагментация в Латинска Америка**. Оценката на войната изостри проблемите вътре в латиноамериканските страни и се проектира в техните взаимоотношения навън. Войната в Украйна довежда до по-голям международен натиск върху тези отношения, тъй като **латиноамериканските страни се опитват да запазят своята неутрална позиция**, защото влиянието на Русия в региона продължава да бъде важен фактор в идеите за преконфигуриране на световния ред.
7. Може да се заключи, че авторитарното сътрудничество между Русия и нейните партньори от Латинска Америка презарежда имиджа на Русия в региона. Следователно, **размиването на ценности и налагането на интереси се засилва, в унисон с острата руска пропаганда**, чрез различни способности свързани с публичната дипломация – латиноамерикански медии, интернет платформи, политически партии, и дори актьори от академичните среди.
8. Вторият стълб, също толкова важен (или може би дори по-важен) за обяснение на влиянието на Русия в Латинска Америка днес е **пропагандата и дезинформацията**. Те почиват на присъствието на руски медии с програми на испански, следвани в голяма част от Латинска Америка и със засилено присъствие в социалните мрежи. В рамките на „меката сила“, **Русия се стреми да спечели присъствие в Латинска Америка, чрез пропаганда през руски телевизионни канали на испански**

език и експанзията в интернет, като най-амбициозният механизъм за изграждане на имидж и придобиване на влияние.

9. Анализът показва, че има ясни тенденции при идентифицирането на посланията, които съпътстват пропагандата и дезинформацията в Латинска Америка. Това са **дезинформационни наративи**, съгласувани с руските медии, които подчертават предполагаеми злоупотреби на външната политика на САЩ и ЕС в Латинска Америка. При прегледа на съдържанието, **преобладават теориите на конспирацията**, фалшивите военни действия, дискредитирането и представянето на американските военнослужещи като престъпници, наред с други пренебрежителни забележки.
10. Ключов елемент на руското влияние в геополитическия контекст е използването на различни видове **механизми за генериране на социална и политическа фрагментация**. Създаването на „разделителни линии“ в обществата по най-различни въпроси е може би една от най-големите заплахи на нашето съвремие, защото **фрагментацията създава невъзможност за артикулиране на общи приоритети и цели** – и в крайна сметка подкопава основите на демокрацията.
11. Латинска Америка **не е хомогенна, не говори с един глас и поддържа диференцирани връзки с Русия**, чиято стратегия се движи на различни нива. Някои латиноамерикански нации гледат на отношенията с Русия като на политическа спасителна линия, докато Русия ги вижда като начин да разстрои ариергарда на САЩ и ги смята за предназначени да компенсират международната ѝ политическа и икономическа изолация, след нахлуването в Украйна.
12. В този смисъл – макар ролята на Русия в Латинска Америка да е хиперболизирана – може да се заключи, че Русия се възползва за собствена облага от ситуацията в региона, като **допринася за увеличаване на фрагментацията на Латинска Америка, репримизирането на нейния износ и възпроизвеждайки модела на зависимост по отношение на периферия към център**.

VII. ОТНОСНО ПРИСЪСТВИЕТО В РЕГИОНА НА ЕС: КРИТИЧЕН ПОГЛЕД ВЪРХУ СТРАТЕГИЧЕСКОТО ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА ТРАДИЦИОННИТЕ ПАРТНЬОРИ.

1. Отношенията между Европа и Латинска Америка притежават дълга традиция, в която се **преплитат исторически и културни елементи, политически афинитети, икономически интереси и стратегически съображения**. Към този контекст трябва да се добави силното европейско икономическо участие в региона, по-изразено през ХХ-ти век, но **днес надминато от китайското присъствие**, с изключение на Южния конус на Латинска Америка (Аржентина, Чили), където Европа продължава да бъде най-важният търговски партньор и първи източник на чуждестранни инвестиции и сътрудничество за развитие.
2. Предвид невъзможността на ЕС да покрие сам нуждите си от суровини, Латинска Америка заема **стратегическа позиция като важен източник за диверсификацията на доставките и за европейския производствен цикъл**. Затова, укрепването на сътрудничеството между ЕС и Латинска Америка следва да се разглежда в контекста на желанието на ЕС да създаде условия за устойчиво развитие и взаимодействие по въпроси като конкурентоспособността, търговията с критични суровини, енергийните източници и продоволствената сигурност.
3. Нарастващото значение на Латинска Америка в решаване на глобалните предизвикателства – не само заради своите ресурси и икономически възможности, но и поради опасения свързани с международната среда за сигурност и многостранните партньорства – довежда до **нов стимул за ЕС да засили сътрудничеството си с Латинска Америка**.
4. Както в случая със САЩ, контекстът на отношенията между ЕС и Латинска Америка **днес е значително променен от преди години**. В миналото, много държави от Латинска Америка виждаха в Европа един вид „благодетел“ или „добродетелен партньор“, който практикува „меката сила“ и който може да действа като противотежест на хегемоничната сила на САЩ в региона. Тази визия никога не е била много реалистична и днес се вижда, че вече е остаряла.

5. Конкуренцията между глобалните играчи САЩ (традиционен партньор) и Китай (нововъзникващ партньор) на терена на Латинска Америка през последните години се **характеризира с нарастваща враждебност**. Това дава основание на твърдението, че именно тази международна обстановка е довела до осъзнаването от страна на ЕС, че отношенията му със страните от Латинска Америка **изостават и трябва да бъдат преразгледани**.
6. ЕС е важен инвеститор и търговски партньор за страните от Латинска Америка, като в последните години отношенията се **фокусират върху партньорството** между региона и ЕС, включващо **обмен на знания и технологии**. Въпреки добрите намерения, **съществуват основни различия в политическите приоритети**. Двете страни продължават да търсят начини за засилване на взаимното сътрудничество и влияние на глобалната сцена.
7. Евро-центристката идея, че латиноамериканците – чийто политически модел в доста аспекти е близък до европейския – ще следват процес на интеграция, подобен на този в ЕС, от гледна точка на днешната действителност **изглежда е погрешна**. Напротив, анализът показва, че самите латиноамериканци имат **затруднения да намерят общи интереси с ЕС**, което да им позволи да се изграждат хомогенно и да отстояват общи позиции в рамките на мултилатерализма.
8. Наблюдава се **асиметрия, пресичаща всички направления на европейско-латиноамериканските отношения**. Изследването показва, че до скоро Латинска Америка **не заемаше нужното внимание** в общоевропейската външна политика. Опитите на ЕС за възстановяване на приоритетите с Латинска Америка изглеждат **закъснели**, на фона на вече установеното присъствие в региона на други големи международни актьори.
9. **Европейско-латиноамериканският политически диалог обикновено е асиметричен**, без значение колко се поддържат формите. Европа има тенденцията постоянно да пита за състоянието на демокрацията в региона, за процесите на интеграция, за зачитане на екологичните и социалните норми на производство, за инклузивността на половете, за третирането на правата на коренното население и т.н., и се ограничава до информиране относно напредъка по тези теми – винаги по **силно бюрократичен, сложен и дълъг** във времето начин.
10. Изискванията на ЕС понякога не са съобразени с реалностите на страните от Латинска Америка. Латиноамериканските общества често имат **различно разбиране за демокрацията и правата на човека**, което се различава от стандартите наложени от ЕС. В много случаи тези принципи са **възприемани като непостижими или идеализирани**, които не отчитат социалните, икономическите и политическите предизвикателства на всяка една от държавите.
11. Въпреки многото си допирни точки с европейската култура, Латинска Америка не може автоматично да се асоциира с Европа. Латиноамериканските страни **не разбират напълно политиките на ЕС**, поради различия в историческите контексти, социално-културните различия, не приемане на европейските ценности и принципи, както и поради **отзвука на съществено по-прагматичния икономически подход на Китай**.
12. ЕС поставя стандарти, които **изглеждат неадекватни или неосъществими в контекста на вътрешните предизвикателства на региона**, което води до липса на подкрепа за неговите инициативи. Поради тези причини, Латинска Америка често избира други партньорства, които са по-прагматични и не включват условия за политическо или социално преструктуриране.
13. Пример за грешка, повтаряна от страна на европейските лидери, когато водят преговори с представители на Латинска Америка, е **не взимането под внимание на липсата на хомогенност в региона**. Воденето на преговори между ЕС в рамките на регионални институции – като CELAC – или подписването на споразумения или декларации с добри намерения, нямат правен характер със задължително прилагане във всяка страна от Латинска Америка.
14. Политическата нестабилност, установила се в няколко страни в Латинска Америка, също не насърчава връзките с ЕС. Възраждането на популистките тенденции и свалянето на избрани

правителства, чрез дифузни или направо бунтовнически социални движения в Латинска Америка, **затрудняват по-голямата интензивност на политическите отношения** с ЕС.

15. В този ред на мисли, трудностите, с които ЕС може да се сблъска в желанието си за активизиране на отношенията със страните от Латинска Америка са **породени от затруднения при съгласуването на различните национални интереси и при консолидирането** на траен механизъм за интеграция и сътрудничество **вътре в региона**, които водят до липсата на солидни регионални институции, способни да определят както общи политики и координирани позиции спрямо международните партньори, така и да излъчат лидер в регионалните формати.
16. Съпоставянето на данните в настоящето изследване показва, че днес, със своята конфедеративна организация, на ЕС му е **много трудно да се конкурира с икономики с континентален размер и висока политическа централизация** – като САЩ и Китай (или в по-малка степен Бразилия или Индия). Реалността е, че поради вътрешните си разделения, ЕС и неговите държави-членки не са в състояние да се изправят пред големите предизвикателства на глобализацията. Това се наблюдава в частност и в отношенията с Латинска Америка.
17. Ключов аспект възпрепятстващ усилията на ЕС в Латинска Америка са различията около войната на Русия срещу Украйна. Този конфликт **създаде допълнителна фрагментация** в Латинска Америка. Оценката на войната допълнително изостри проблемите вътре в латиноамериканските държави **и се проектира в техните взаимоотношения навън**, като някои от тях дори го приписват на санкциите на ЕС срещу Русия.
18. В този контекст, целта на ЕС за по-нататъшно **укрепване на отношенията с Латинска Америка се разглежда също така и отвъд изграждането на неговата автономия**, а именно в намерението му да ограничи влиянието на Русия в региона, който може да бъде стратегически съюзник в преследването на интересите на ЕС на многостранни форуми.
19. Пандемията Covid-19 е **друг фактор, който наруши веригите на доставки**, повиши цените на енергията и разходите, преля в демографски натиск и затрудненията с недостига на квалифицирана работна ръка и застраши продоволствената сигурност. Освен всичко това, в ЕС **има бюрократична тежест**, която според собствениците на малки и средни предприятия смазва потенциала за растеж. В тази ситуация и в сравнение с другите глобални играчи, ЕС **губи конкурентоспособност**.
20. Латинска Америка е пример, който показва основните **различия в подходите на ЕС и на другите глобални играчи в отношенията спрямо страните от „Глобалния Юг“**. Докато ЕС акцентира върху принципите на демокрацията или равенството, Китай се концентрира върху прагматичната и стратегическата експанзия. От една страна **това противоборство води до задълбочаване фрагментацията в региона**, но от друга отваря **възможности за местните икономики**.
21. Въпреки различията, и двата подхода имат своите предимства и предизвикателства, като ключовата задача за страните от Латинска Америка остава да използват тези съпернически се подходи **в полза на своето собствено развитие**. Така може да се обобщи, че Брюксел и Пекин работят за задълбочаване на отношенията си със страните от „Глобалния Юг“ **в контекста на все по-нарастваща геополитическа и геостратегическа конкуренция**.
22. Основният обуславящ фактор за бъдещето на международните отношения между Латинска Америка и ЕС – в т.ч. и значението на ЕС в дневния ред на Латинска Америка – са **големите несигурности, породени от международния контекст**, който поставя под въпрос установения неолиберален ред и евентуалното връщане към търговския протекционизъм, което води след себе си **забавяне на процеса на европейско-латиноамериканския диалог**. Друг фактор за развитието на този диалог е особено политическата динамика вътре в САЩ.
23. Задълбоченият анализ също така показва, че **търговският между-регионализъм също не работи**, защото разнообразието на интереси и броят на събеседниците прави много трудно търсенето на преговори за голямо двурегионално споразумение (напр. ЕС–MERCOSUR), което се отразява на двурегионалното стратегическо партньорство. В този смисъл, вземайки под внимание теоретичната

рамка, глобалният спор изглежда не е идеологически, а спор „за интереси“. Конфликтът между „ценности“ и „интереси“ продължава да се задълбочава.

24. ЕС също така преминава през криза (може би най-сериозната от създаването си), която поставя под въпрос неговите най-важни икономически, политически и социални измерения и **самата идея за „износ на модела“ на европейската интеграция**, като ориентир за други участници в системата на международните отношения – всички тези процеси плавно отварят възможност за реконфигурация на политическите системи откъм Атлантическия океан.
25. Данните показват също така, че ако ЕС не направи сериозна и дълбока вътрешна реформа, ако не загърби отдалечената и високопарна политически коректна реторика, която не се разбира от латиноамериканските общества и която е атакувана с много ясен дискурс, ЕС е обречен да се **превърне в маргинален актьор на геополитическата сцена**. В този контекст може да се заключи, че **няма един единствен механизъм за постигането на развитие в двурегионалните отношения** между ЕС и Латинска Америка.
26. По отношение на България, много важно е да се подчертае, че за разлика от други европейски държави, България е държава-член на ЕС, която **има различно възприятие в региона** – България **не носи бремето на бившо колониално минало**. Този исторически факт помага съществено за добрия образ на нашата страна в региона на Латинска Америка.
27. В многостранен план, българската външна политика се ръководи от общоевропейските приоритети в региона, свързани с **активизиране на стратегическото партньорство** с Латинска Америка, основано на споделени интереси. Предоставя се **шанс да се работи за по-прагматични двустранни отношения** между държавите. В този смисъл, България би могла да играе **роля на своеобразен „мост“** за развитието на международните отношения на ЕС с набиращия важност регион на Латинска Америка, без излишна идеологизация и свързаната с нея евентуална конфронтация.
28. След обстоен анализ на съвременните процеси, се стига до заключението, че именно принципите на **реализма и прагматизма са прилаганите стратегии от страна на Китай и Русия** в Латинска Америка. От една страна, това се явява **контрапункт на традициите на идеализма и либерализма, изповядвани от Европейския съюз**. От друга страна, тези наблюдения изискват **ново, критично разбиране** относно традиционните партньори на Латинска Америка и подтикват към преосмисляне на тяхната стратегическа роля в контекста на нарастващото влияние на новите за региона икономически и политически сили, в контекста на съвременния мултиполярен свят.

СИНТЕЗ НА ОСНОВНИТЕ ИЗВОДИ И ПЕРСПЕКТИВИ

На базата на разгледаната теоретична традиция, в настоящата дисертация беше формулиран интегративен модел за анализ, състоящ се от **три взаимосвързани равнища**:

- Глобално (позициониране на Латинска Америка спрямо световната полярност);
- Регионално (вътрешни дисбаланси, регионална интеграция, стратегическа география);
- Държавно (периферен/полупериферен икономически профил, външна зависимост).

В хода на изследването **бяха проверени следните основни хипотези**:

- Навлизането на Китай и Русия в Латинска Америка не води до стратегическа автономност на региона, а възпроизвежда модела на комплексна зависимост, икономическите инструменти и публичната дипломация заместват класическите форми на политически и военен контрол.
- Регресията на стратегическото присъствие на САЩ и ЕС в Латинска Америка е резултат не само от външна конкуренция, а и от ограничената ефективност на ценностно ориентираните им политики в условията на нарастващ геоекономически прагматизъм.

- Липсата на регионална хомогенност и вътрешната фрагментация на Латинска Америка създават благоприятна среда за външно влияние и възпрепятстват формирането на автономна, обща, регионална стратегия в системата на международните отношения.

Заклучава се, че Латинска Америка притежава потенциал за укрепване на позициите си в международната система, но този потенциал е **структурно ограничен от три фактора**:

- а) Икономическа зависимост и технологична изостаналост;
- б) Вътрешно регионално разединение (липса на хомогенност);
- в) Конкуренция на глобални сили върху нейна територия.

Възможният сценарий за **повишаване на международната тежест** на региона на Латинска Америка, като актьор в системата на международните отношения, включва:

- а) Регионална интеграция, координация на външната политика;
- б) Икономическа диверсификация и индустриални иновации;
- в) Стратегическо балансиране между САЩ, Китай и Европа.

Чрез структурния анализ на предложението **многоравнищен асиметричен регионален комплекс**, бяха постигнати очакваните резултати, а именно:

1. Емпирична верификация на модела за трите равнища – глобално, регионално, държавно;
2. Изграждане на база данни относно регионална автономия – принос към методологията на международните отношения;
3. Сравнителен анализ на различните форми за системно стратегическо позициониране и противовес на глобалните сили в конкретния регион;
4. Формиране на сценарии за бъдещи траектории на Латинска Америка в системата на международните отношения.

НАУЧНИ ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Направена е претенция за оригинален принос към българската научна литература, чрез създаване на цялостно, систематизирано и актуално изследване на Латинска Америка, базирано преимуществено на съвременни чуждестранни и регионални източници, които до момента са слабо представени в българския академичен дискурс.

Като самостоятелен предмет на анализ:

Развита е актуализирана интерпретация на ролята на Латинска Америка в системата на международните отношения, като регионът е анализиран не просто като периферна зона, а като самостоятелен геополитически и геоикономически фактор, в условията на многополюсен световен ред.

Обогатяване на съществуващи и създаване на нови знания:

- Апробирана е теорията на зависимостта (център–периферия) и теорията за световната система, чрез въвеждане на концепцията за поява на „нови центрове“ (Китай и в по-ограничена степен Русия), които възпроизвеждат зависимостта в неоколониален формат, без да променят структурната уязвимост на латиноамериканските икономики.
- Извършен е системен сравнителен анализ на външнополитическите стратегии на традиционните и новите глобални играчи спрямо региона на Латинска Америка, чрез който са разкрити различията в между-ценностно ориентираните подходи на ЕС и САЩ и прагматично-реалистичните модели на Китай и Русия.
- Доказана е ключовата роля на икономическата и публичната дипломатия като инструменти за стратегическо влияние в региона, като е анализирана тяхната връзка с процесите на фрагментация, политическа поляризация и засилване на външната зависимост.

- Разкрит е специфичният модел на руско влияние в Латинска Америка, основан преимуществено на публична дипломация, дезинформационни практики и използване на политическа и социална фрагментация, с цел създаване на разделителни линии както вътре в региона, така и в отношенията му със Запада.
- Идентифицирана е регресията в стратегическото присъствие на ЕС (предимно) и на САЩ (до известна степен) в Латинска Америка, обоснована чрез геоикономически и институционален анализ, както и чрез сравнителна оценка на ефективността на политиките им, спрямо тези на Китай.
- Разработен е критичен анализ на липсата на регионална хомогенност в Латинска Америка, като тя е представена като ключов структурен фактор, възпрепятстващ формирането на автономна регионална сила и улесняващ външното влияние на глобалните актьори.
- Представени са казусни изследвания на MERCOSUR и BRICS, чрез които се доказват основните тези на дисертацията – съответно за ограниченията на регионалната интеграция и за използването на многостранни формати като инструменти за геополитическо позициониране.
- Формулирани са възможни сценарии за бъдещото развитие на отношенията между Латинска Америка и основните глобални актьори, отчитащи липсата на регионална хомогенност, засилената международна конкуренция и динамично променящия се глобален контекст.

НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ НА АВТОРА

1. „Развитие на двустранните отношения между България и страните от Латинска Америка – характеристики и парадигми“ (2025 г.), в списание Международни отношения, бр. 2/2025, издателско сдружение Международни отношения, стр. 81 – 94 , ISSN 0324-1092
2. „Отношенията между САЩ и страните от Латинска Америка през XX-ти и началото на XXI-ви век“ (2025 г.), в списание Геополитика, бр. 3/2025, издание на фондация Българска идея на Геополитическо дружество, стр. 154 – 167 , ISSN 1312-4579
3. “The Role of Latin America in the European Energy Diversification – A current analysis” (2025 г.), в сборник Energy and Climate Diplomacy, Foreign Affairs Research Papers #20, издание на Дипломатическия институт, стр. 76 – 92 , ISBN 978-619-7200-43-0

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

Department “International Relations”

EXTENDED ABSTRACT

Of PhD Dissertation

Educational and scientific degree „Doctor“

Professional field 3.3. “Political Sciences”

Topic:

“Latin America in the system of the international relations”

Author:

IORDAN ROUMENOV STOITCHKOV

Doctoral student enrolled by Order № 3519 / 02.12.2024

Scientific supervisor: Assoc. Prof. Plamen Ralchev

Sofia, October 2025

GENERAL CHARACTERISTICS OF THE DISSERTATION

The dissertation work consists of an introduction, five chapters, a conclusion, used sources, scientific contributions, and scientific publications by the author, with a **total volume of 268 pages**.

This dissertation is motivated by my deep interest in two specific topics: Latin America – a continent steeped in rich history, fiery culture, politics of ups and downs, and the Economic diplomacy – an expert field that reflects a specific direction in the development of international relations and whose relevance is growing with each passing day.

RELEVANCE OF THE TOPIC

The relevance of the topic is also dictated by the current geopolitical situation in the world, which is becoming more dynamic, unstable, uncertain, and unpredictable with each passing day. Latin America, which is becoming an increasingly important part of geopolitical processes, is a continent with a different political experience from that of Europe. Although historically linked, Europe and Latin America are very different in their economic and political development.

At the same time, Latin America is a field of **intense geopolitical rivalry** between the USA, China, Russia, and the European Union. Thus, this dissertation sets out to identify the new strategic role of Latin America in the context of global economic production security and competitiveness, and also to analyze in particular the external influence of the major geopolitical actors and its effect on the regional behavior in the system of international relations.

The Latin American region is becoming a **key object of strategic interests** for China and Russia, which are expanding their economic and political presence, challenging the traditional positions of the USA and the EU. The region has significant geo-economic potential—rich natural resources, a growing population, and a strategic geographical location that influences both the economy and politics on a global scale.

The dynamics of the global environment, accompanied by the aforementioned geopolitical uncertainty, disruptions in supply chains, energy challenges, and multi-layered crises, make the scientific research on this topic essential for both the theory and practice of the international relations.

PREVIOUS RESEARCHES AND USED SOURCES

A review of the scientific literature available in Bulgaria reveals a **limited and fragmented research** on Latin American issues. There are scattered analyses regarding one or several of the countries covered in this dissertation, but they are separate and unrelated, the information in them is outdated or politically and ideologically biased.

For the preparation of this current text, **were used mainly foreign sources**. Extremely useful and relevant were materials developed in the academic circles and research centers in various Latin American countries. This made it possible to use the most up-to-date data, documents and indicators, as well as a "first-hand" perspective.

It should be also noted that the scope of this dissertation is limited to the use of unclassified reports that were publicly available. **An interesting observation was made** that the texts and documents from the EU are essentially of a willing nature, falling into repetitive rhetoric of "political correctness" and aspirational intentions, while the sources from various Latin American institutions contained more substantive analysis and, therefore, made a more significant contribution to this work.

Mainly foreign-language sources are used, which:

1. Meet the criteria for reputation, indexing, and publicity – i.e., they are current, authoritative, and verifiable;
2. Demonstrate research depth – publications in academic journals, scientific articles, statistics from international institutions, books, monographs, etc.;
3. The sources used are original, mainly in Spanish and English languages – this demonstrates a deepening of the research level (authoritative academic publishers, research institutes, specialized periodicals, etc.).
4. They compensate for the lack of Bulgarian sources – acceptable and even necessary for topics of such global scale, which are not covered in the domestic scientific literature.

Attached to the body of the scientific dissertation is a list of:

- Bibliography in foreign language – 230 items.
- Bibliography in Bulgarian – 55 items.
- Official documents from international organizations – 22 items.
- Internet pages – 40 items.

OBJECT OF THE RESEARCH

The object of the research is the international political and economic relations in the region of Latin America, in the context of global competition between the leading countries.

The analysis focuses his accents on **assessing the opportunities for future expansion** of the cooperation with (and within) the Latin American region, examining specific economic and diplomatic mechanisms that can contribute to achieving strategic and mutually beneficial results. Geographically diverse regions are analyzed in the context of the development of multipolar and integration processes in a broader international context.

For the purposes of the dissertation, it is important to **bear in mind the used terminology**. In order to simplify the understanding and to avoid entering into a debate about the geography of the region, the widely used (though for some authors insufficient) term "Latin America" is used. It refers to all territories in the Western Hemisphere that stretch from the border with the United States all the way to the south and to Antarctica, including the Caribbean. To date, the Latin American region has a market of over 650 million inhabitants and over 20 million square kilometers.

SUBJECT OF THE RESEARCH

The subject of the research is the impact of China and Russia on the economic development, political dynamics, and strategic orientations of Latin American countries, as well as the interaction of these processes with the policies pursued by the USA and the EU.

By choosing this current, realistic, and little-discussed topic in Bulgarian academic literature, the dissertation specifically addresses the role of Latin America in the contemporary system of international relations. The dissertation **examines these geopolitical processes by:**

1. Identifying the new strategic role of the Latin American region in the context of the contemporary multipolar international order;
2. Examining external influence (specifically from the EU, the US, China, and Russia) and how it shapes the geopolitical behavior and significance of the region.

PURPOSE OF THE RESEARCH

The main purpose of the dissertation is to analyze the forms, mechanisms, and consequences of China's and Russia's economic and political influence in Latin America and to place them in the context of global competition with the "traditional partners"—namely, the USA and the EU—and the new trends in the international system.

Thus, the dissertation work aims to identify:

- 1. Firstly the new strategic importance of Latin America in the contemporary system of the international relations.**

Latin America is becoming an increasingly important part of the processes of political and economic development on a global scale. To prove this fact, the analysis focuses on the increased interest in the region from part of the major global powers (the USA, the EU, China, Russia) and how this shapes and changes the behavior of Latin American countries, in the context of the developing international politics of the contemporary multipolar world.

Through a rational analysis of cause-and-effect actions, the dissertation aims to show that Latin America—with all its internal contradictions and regional dynamics—is beginning to be understood as a much more important region in the system of international relations.

The expanding geopolitical and economic importance of the region suggests that it will play an increasingly active role in future global processes, although internal instability and regional fragmentation remain significant challenges to achieving a unified and sustainable regional actor on the global stage.

- 2. Second purpose of the research is to present and analyze the growing competition for external influence in the region.**

The rivalry between the so-called "new" global players—namely China and Russia—with the so-called "traditional" partners—namely the USA and the EU—for geoeconomic, geopolitical, and even communicative influences in Latin American countries is a key focus of the analysis. This undoubtedly reflects a change in the way that the global players now look at the Latin American region.

The competitiveness between the global actors for access to natural resources in Latin America plays a key role in the present thesis. In this regard, an attempt has been made to systematize information on how the Latin American countries participate in this complex conjunctural process, through various configurations. It also examines how their participation reflects their different political models and preferences.

OBJECTIVES OF THE RESEARCH

To achieve the set goals, the following specific tasks are formulated:

1. To clarify the historical preconditions and peculiarities of Latin America's political and economic development.
2. To analyze the applicability of the dependency theory, the world-system theory, and the realism theory to contemporary regional processes.
3. To examine China's economic and diplomatic activity in the region and its consequences.
4. To research Russia's political, economic, and informational presence in Latin America.
5. To assess, as far as possible, the reactions and strategies of traditional partners – the USA and the European Union.

6. To analyze the role and effectiveness of regional organizations (such as MERCOSUR, CELAC, OAS, etc.).
7. To identify the new challenges and prospects for the region in the context of the so called global transformations.
8. A parallel task of the research is to track information on the process affecting the contemporary growth and integration of Latin America.

The Latin American region faces an uncertain global context **characterized by multiple overlapping crises**—military conflicts around the world, economic and social risks, supply chain disruptions, need for an ever-increasing amounts of energy to sustain modern production cycles, instability in natural resource prices, high levels of inflation, stagnation in major world economies, plus a number of other factors.

It is noted that the growth achieved thanks to investments made by modern global powers (China) may have been positive for the region's economy overall, but it has had negative effects, such as **a return to the system of exporting natural resources** (primarisation) in Latin American economies, thus creating a new "center" of dependency.

At the same time, opportunities are emerging which—if well managed—have the potential to increase the long-term integration and support social cohesion in Latin America. Specifically, new trends in production processes, awareness of the need to overcome political fragmentation and strengthen regional homogeneity, the establishment of strategic alliances in trade and economic terms, among others.

The availability of natural resources, the supply chain issues, the differences in positions on global conflicts (the war in Ukraine, Covid-19) raise concerns about the excessive dependence on foreign production and national security and give new impetus to the academic debates on the approach to Latin America. In this regard, the concept of inter-state relations and notions such as "strategic autonomy" are gaining some increasing interest and deserve to be the subject of more in-depth analysis.

MAIN THESIS AND WORKING HYPOTHESES

Main thesis: The dissertation is based on the main thesis that, in the context of the transformation of the international system towards a multipolar world order, Latin America is acquiring a growing strategic importance, but despite the entry of new global actors such as China and Russia, the region is not overcoming its historically established complex "center-periphery" dependence, but is becoming involved in new forms of neocolonial ties, supported by economic and public diplomacy and deepened by the lack of regional homogeneity and the weakening of the strategic presence of its traditional partners – the USA and the EU.

The following main hypotheses are tested in the course of the research:

- **Hypothesis 1:** The entry of China and Russia into Latin America does not lead to strategic autonomy for the region, but reproduces the model of complex dependence, in which economic instruments and public diplomacy replace the classic forms of political and military control.
- **Hypothesis 2:** The regression of the strategic presence of the USA and the EU in Latin America is the result not only of external competition, but also of the limited effectiveness of their value-oriented policies in the context of growing geo-economic pragmatism.
- **Hypothesis 3:** The lack of regional homogeneity and internal fragmentation in Latin America create a favorable environment for external influence and hinder the formation of an autonomous, common regional strategy in the system of international relations.

By formulating these basic hypotheses, the dissertation has the opportunity to **focus the analysis and contribute to the general knowledge about the region by:**

- a) Proposing potential scenarios for the future development of the issue;
- b) Formulating a new interpretation of the geopolitical dynamics in the region – not simply "listing the players", but specifically tracking their behavior and influence;
- c) Identifying the link between economic instruments and geopolitical expansion – by supporting the theses with specific examples (infrastructure projects, energy, communications, raw materials, even military cooperation, etc.);
- d) Contributes to the introduction of more knowledge in the national circles about data and indicators developed in institutions from countries that could be called "non-traditional" sources of information;
- e) Deals with a topic in the field of international relations, representing processes from the political science that are not widely covered in our country;
- f) Provides a critical view of the role of the "traditional partners" – this challenges the established understanding in some previous academic analyses, offers a new perspective, and brings a contemporary critical understanding of these global processes.

Furthermore, this dissertation **offers a new interpretation of the Latin America's geopolitical positioning** in the postmodern system of the international relations, with the main thesis revolving around the following assertions:

1. Latin America's traditional international partners (especially the EU and, to some extent the USA) are potentially losing influence in the region;
2. China and Russia are playing an increasingly central role through strategic economic projects and instruments of economic and public diplomacy;
3. Latin America is no longer just on the periphery of the Western sphere of influence, but is now an area of active geopolitical competition in a multipolar context.

CHRONOLOGICAL BOUNDARIES

The research covers the period from the end of the 20th century up to 2025, with a special focus on the dynamics **over the last twenty-five years**, when China and Russia have strengthened their active presence in Latin America. This makes the topic of the dissertation very relevant.

THEORETICAL FRAMEWORK

The research of Latin America's place and role in the system of the international relations inevitably requires a theoretical framework that allows for the observation of both global structural factors and regional and domestic dependencies. The most adequate basis for such an analytical approach is provided by the systems theory in international relations, developed in the second half of the 20th century and transformed in the 21st century in the context of global multipolarity.

The systemic approach allows for the construction of a model that encompasses the dynamics of interaction between regional actors, global centers of power, and transnational processes shaping the strategic environment of Latin America.

Systemic theory as a methodological basis

The main thesis of this research is that **Latin America should be viewed as an independent regional complex on many levels, positioned asymmetrically in relation to global poles of power and characterized by internal structural fragmentation.** This framework builds on classical systems theories (Waltz, Kaplan), incorporates world-systems analysis (Wallerstein) as an explanation of the region's

peripheral and semi-peripheral position, and integrates the theory of complex interdependence (Keohane, Nye, Cardoso, Faletto) and the regional security complex (Buzan, Weaver) to reveal the transformations in Latin America's international role in the context of global competition between the USA, China, and the European Union.

Specifically for **Latin America as a subject positioned in relation to the global polarity**, the above means that:

- a) In order to survive in a hostile environment and achieve their goals, the countries in the region must rely on their own resources, because only in this way they can protect their interests;
- b) The fact that all countries must pursue their own national interests means that on any country or government may be imposed conditions to create various dependencies, this as a principle of the foreign policy;
- c) In this vein, smaller or weaker countries can only adapt their policies and synchronize their relations in accordance with the requirements or expectations of the stronger ones.

Classical systemic realism: structure and polarity

Kenneth Waltz (1979) introduces the idea that the international system is a structure defined not by the internal characteristics of the states, but by the distribution of power among them. According to Waltz, the international systems are anarchic by definition—there is no central regulatory body to regulate the behavior of the states. Their behavior is explained by their place in the structure, not by their internal political models.

Specifically for the subject of this analysis – Latin America – the above means that:

- The region cannot be studied solely by analyzing internal processes;
 - Its international role and behavior are a function of global polarity;
 - Its strategic options are limited by external power structures.
- ✓ **Here is where the first analytical component of the model is formed: Latin America as a subject positioned in relation to global polarity.**

As will be analyzed in detail in the following chapters, during the Cold War, the region was part of the periphery of bipolar rivalry; after 1991, it entered a unipolar world dominated by the USA; and today it finds itself in conditions of multipolarity and global competition.

Typology of the international systems

Morton Kaplan (1957, 1960) developed six types of international systems – a balanced system, a bipolar system, a universal system, a hierarchical system, a security system, etc. Thus, according to the author, the system goes through different states in different historical periods. They have different variables (type or number of political influences, economic indicators, information processes, and many others) that can be measured and so define the development or changes of the system over time.

Specifically applied to Latin America, this typology allows for **a historical tracking of the transformations**, in the following way:

1. Bipolar system – in the context of the US-USSR "Cold War" (1945–1991);
 2. Unipolar configuration – world order with a brief USA dominance (1991–2010);
 3. New multipolarity – rise of China, affirmation of Russia, strategic autonomy of EU (2010→today).
- ✓ **The above lays the foundation for the second analytical component: The Latin American system is a subsystem of global structural transformation.**

World-system analysis and the position of the region

Immanuel Wallerstein (1974, 2004) introduces the concept that within the globalized economic system, there is a divisive grouping of countries, conditionally named "center" and "periphery." The theory is based on the economic interdependence—specifically, the exploitation of natural resources—which moves from the "periphery," consisting of economically underdeveloped countries, to the "center," consisting of economically developed countries.

From this point of view, **the Latin American region as a whole has historically been positioned on the periphery** (Brazil, Mexico, and Argentina could be positioned on the semi-periphery), characterized by:

- Dependence on exports of raw materials (lithium, copper, oil, agricultural products, etc.);
 - Low added value in the production cycle of national industries;
 - Cyclical periods of external debt and vulnerability to commodity price shocks;
 - Strong presence/dependence on/of foreign capital (USA, China, EU).
- ✓ **This adds the third component of the model: Latin America is a periphery with structural economic dependence**, which explains its limited ability to generate autonomy, but also gives it the potential to climb the global hierarchies in the event of technological modernization.

Theory of complex dependence

Robert Keohane and Joseph Nye introduce the concept of "complex" interdependence, according to which countries are inevitably interconnected through economic, energetical, technological and institutional channels, while the power is distributed not only through military but also through economic instruments. In the context of Latin America, the dependency theorists examine how the region remains under the influence of global powers that exploit it for its natural resources and strategic importance, without providing any real opportunity for self-development.

This logic is key to Latin America today, because:

1. China is the largest trading partner for Brazil, Argentina, Chile, and Peru;
 2. The USA dominates the financial sector, technology, and security;
 3. The EU is a leading source of investment in the green energy transition.
- ✓ **Therefore, the fourth analytical component of the model is established: The region operates in a network of competitive interdependencies**, which opens up opportunities for maneuvering but also increases vulnerabilities.

Regional security complex

Buzan and Weaver (2003) develop the concept of regional security complexes, according to which security is organized spatially and regionally, and interdependence between states is higher within the complex than with external actors. Security is viewed as a general concept, not only at the global level, but also at the regional level. The authors identify groups of states linked by common threats or dependencies, creating unique "regional ecosystems" of security where forces, threats, and dynamics differ from the global scene.

Thus, Latin America represents a separate complex, characterized by:

- Low probability of war/conflict between countries within the region itself;
- High intensity of internal threats (criminal organizations, corruption networks, social inequality, etc.);
- Competition between different integration projects: The Pacific Alliance, ALCA, ALBA, CELAC, MERCOSUR, UNASUR.

- ✓ **This establishes the fifth important component in the current model: Latin America is an autonomous but internally divided (fragmented) regional complex.** In this regard, Brazil and Mexico play a key role: both function as regional sub-centers, but the lack of a common foreign policy vision leads to fragmentation rather than integration.

BRIEF OVERVIEW OF THE THEORETICAL FRAMEWORK ON WHICH THIS SCIENTIFIC RESEARCH IS PRIMARILY BASED

- **Dependency theory and world-system theory** – as tools for analyzing economic asymmetries and the "center-periphery" structure;

These theories are key for the understanding of the dynamics of economic (and therefore political) processes in the region, revealing the imbalance in long-standing relations between the "central" countries and the "peripheral" countries of Latin America, as well as the potential for overcoming it through new strategic initiatives.

- **Realism theory** – to explain the strategic behavior of external actors currently exerting influence in the region under consideration;

In light of the principle of "peripheral realism", it is preferable for Latin American countries to seek alliances with the dominant power of the time. Thus, in practice and historically, the region has cultivated various policies of special alliances, but in the recent years, alliances with other rivals from the Cold War period have begun to come to the fore.

- **Concept of soft power** – as a counterpoint to the behavior of the traditional actors in the region under consideration;

This concept is used to examine the capabilities of various actors on the geopolitical stage, for explaining their interest in expanding relations with Latin American partners, not through traditional forms of power, but through economic, social, educational, cultural, or technological exchanges.

- **Concepts of economic and public diplomacy** – as important areas in the analysis of the instruments of influence;

These two areas contribute to understanding how the economic and political interests of the states are integrated into the global system of international relations. Concepts related to the global supply chains and (dis)information are also used to illustrate the ways in which Latin American countries can integrate their policies into broader regional or global networks.

- **Concepts related to regionalism, fragmentation, and integration** – used as structurally complementary indicators in the analysis of the region.

It is important to note that through this broader framework, the current dissertation uses various theories to explain how external and internal factors shape regional policy and strategic opportunities, applying it in a complementary context, **in parallel on three levels – global, regional, and national.**

USED METHODOLOGY

The scientific methodology used in this work is based on an **interdisciplinary methodological approach** that includes **historical, political, and economic analysis, comparative methods, and secondary statistical analysis.**

The methodology used combines analysis at different levels, using a comparison of facts from the contemporary historical and political context with economic data and indicators to substantiate the claims. Cause-and-effect relationships are analyzed to reach conclusions. This methodology contributes to the explanation of the processes that have a significant impact within the Latin American region, related to its ability (or inability) to fully integrate into the contemporary system of international relations.

It should also be noted that the work is **structured in the following way**, which is important for the academic development and its subsequent contribution:

- a) Relevant theoretical frameworks are applied in a rational manner in the text;
- b) A comparative analysis between historical facts and economic data is used;
- c) The work is reproducible, i.e., other researchers can follow the scientific process.

The comparative analysis is a classic research method in political science and international relations. In this sense, theories and concepts are fundamental to understanding the contemporary geopolitical and economic situation in Latin America, with a balanced view and well-argued reasoning standing out in the specific issues and trends studied.

In this way, the model allows for:

1. Simultaneous observation of external and internal structural factors;
2. Identification of the conditions for the rise of Latin America as a collective actor;
3. Formulation of hypotheses for future trajectories.

SYNTHESIS OF THE PROPOSED RESEARCH MODEL: MULTI-LEVEL ASYMMETRIC REGIONAL COMPLEX

Based on the theoretical tradition discussed in this dissertation, an integrative model for analysis is formulated, consisting of three interrelated levels:

Analytical level	Theoretical basis	Function in the analysis
Global	Waltz, Kaplan, Gilpin, et al.	Positioning in relation to global polarity
Regional	Buzan, Weaver, Marshall, et al.	Internal (im)balances, regional integration, strategic geography
State	Wallerstein, Keohane, Nye, Cardoso, Faletto, et al.	Peripheral/semi-peripheral economic profile, external dependence

The model allows for:

- Simultaneous observation of external and internal structural factors;
- Identification of the conditions for Latin America's rise as a collective actor;
- Formulation of hypotheses for future trajectories.

Conclusions and perspectives

Latin America has the potential to strengthen its position in the international system, but this potential is **structurally limited** by three factors:

1. Economic dependence and technological backwardness;
2. Internal regional disunity;
3. Competition between global powers on its territory.

A possible scenario for increasing international influence includes:

1. Regional integration and coordination of foreign policy;
2. Economic diversification and industrial innovation;
3. Strategic balancing between the USA, China and Europe.

Methodology for empirical application of the model

The empirical implementation of the theoretical framework requires a methodological construct that allows for systematic observation of Latin America at three analytical levels—global, regional, and national. The methodology follows the principles of comparative systems analysis, supplemented by mixed methods (quantitative and qualitative), which allows for the measurability of processes, but also for the interpretation of the strategic behavior of actors.

1. Research paradigms

The approach follows the neorealist logic of structure, but supplements it with:

Paradigm	Function
Neorealism and systems theory	Defines the structure and distribution of power
World-system approach	Measures economic dependence and positions in the international system
Regional security complex	Examines internal dynamics and integration
Complex dependency theory	Analyzes transnational dependencies and connections

This allows for an integrated analysis in which Latin America is not only the object of global forces, but an active subject with a regional logic of behavior.

2. Object, subject, goals, and tasks of the research

Component	Formulation
Object	The international system and Latin America's place in it
Subject	The mechanisms through which the region is forming a new role in the global structure
Main objectives	To empirically test the "multi-level asymmetric regional complex" model
Tasks	Measuring forces, dependencies, integration, strategic choices

3. Main hypotheses

- ✓ China's growing economic engagement in the region correlates with a decline in USA strategic influence.
- ✓ The higher the degree of regional integration, the greater Latin America's international autonomy.
- ✓ The diversification of economies gradually leads to a transition from a peripheral to a semi-peripheral or more central systemic position.
- ✓ Countries with higher institutional capacity have a greater capacity for multi-vector foreign policy.
- ✓ These hypotheses can be operationalized through specific indicators.

Indicators for operationalization and assessment

1. Global-level indicators

Objective: To assess Latin America's position relative to the global centers of power.

Variable	Indicators	Methods
Geoeconomic dependence	Trade volume and structures; FDI; share of raw materials in exports; etc.	Quantitative – World Bank, IMF, IADB, ECLAC, MERCOSUR, UNCTAD, USMCA, etc.
Geostrategic influence	International partnerships; ports; bases; arms sales; communications; etc.	Comparative analysis of databases – EEAS, OAS, OECD, SICE, UNOSSC, USAID, etc.
Diplomatic presence	Participation in international organizations; positions on international conflicts; etc.	Time-series analysis of data bases – UN voting; variations; trends; etc.

2. Regional-level indicators

Objective: To analyze and measure the degree of integration and regional autonomy.

Variable	Indicators	Methods
Regional integration	Customs tariffs; common policies; mobility; etc.	Quantitative – APEC, CELAC, EU/LAC, PNUD, World Bank, etc.
Polarization within the region	Differences in economic / foreign / domestic policy; etc.	Cluster analysis – ALBA, ALCA, MERCOSUR, UNASUR, etc.
Internal threats	Levels of corruption, cartels, social inequality; etc.	Qualitative database analysis – ALADI, UNODC, Transparency index, Democracy index, etc.

3. State-level indicators

Objective: To measure the position of certain individual countries in the global system cycle.

Variable	Indicators	Methods
Position in the system	GDP structure; trading partners; priorities in productive sectors; etc.	Quantitative economic modeling – statistical analysis; macroeconomic analysis; forecasting; etc.
Dependence on raw materials	Trade volume/structures; FDI focus; % of exports; etc.	Time-series analysis – variations; trends; etc.
Institutional capacity	Administrative autonomy; rule of law; public diplomacy; etc.	Quantitative – RLNFD, SIPRI, WGI Datasets, Eurobarometer, Latinobarometro, etc.

Methods of data collection and analysis

In order to gain a more complete and in-depth understanding of the issue under research (which, as specified, is analyzed in a multi-level and asymmetric model), a "mixed-methods approach" is used for data collection and analysis. This is a research strategy that integrates quantitative (statistics, data, projects, etc.) and qualitative (positions, case studies, etc.) data within the framework of a given research. Quantitative analysis provides measurable data and allows for statistical generalizations, while qualitative analysis contributes detailed descriptions, interpretations, and contextual understanding of the phenomena.

Combining the two databases in parallel allows for mutual supplementation and verification of results, overcoming the limitations inherent in using only one methodological approach. Within the mixed method, data can be analyzed both sequentially and in parallel, depending on the needs of the research.

The strategy includes the so-called "convergent design," in which quantitative and qualitative results are integrated at different stages of the research. Thus, the paradigm of the so called "holistic understanding" is based on the integration of quantitative and qualitative data, which allows for the simultaneous derivation of general conclusions and interpretation of contextually and objectively significant aspects of the main topic in the current research.

In this way, the mixed method ensures higher validity and reliability of conclusions, as well as a more comprehensive interpretation of the complex political, economic, social and, in particular, behavioral processes of Latin America's positioning in the global polarity, as well as the comparability of the influence of global players in this complex multi-vector process.

1. Quantitative analysis:

- Statistical data processing (focus on 2000–2025 as a time series);
- Nonlinear models for data analysis showing the relationship between economic dependence and strategic autonomy;
- Regional integration projects (strategies, programs, policies – infrastructure, economy, competitiveness, sustainable development, and others).

2. Qualitative analysis:

- Analysis of foreign policy documents of some countries in the Latin American region (leading economies);
- Analysis of semi-structured positions of Latin American politicians, diplomats, economists, representatives of international organizations, etc.;
- Case studies on the structure, namely:

Case Studies	Focus
MERCOSUR (incl. Argentina, Brazil, Paraguay, Uruguay)	An example of regional success and interregional failure of integration
BRICS (incl. Brazil on the Latin American side; interactions with China and Russia)	A new instrument for systematic strategic positioning and counterbalancing of forces

Additional examples	Focus
Mexico	Connectivity with the USA and polycentricity
Venezuela	Anti-hegemonic profile

STRUCTURE OF THE DISSERTATION

The dissertation is structured into an **introduction, five chapters and a conclusion**, which examine the theoretical foundations of the analysis; the historical and political characteristics of Latin America; the influence of China and its economic instruments; the political and informational influence of Russia; the policies of the USA and the EU; the role of the regional organizations; and the latest trends, challenges, and prospects for the region.

- **The FIRST CHAPTER of the dissertation presents the theoretical framework. The dissertation is based on the well-known Dependency Theory, typical of Latin American systems, as well as on the World System Theory, which characterizes the international situation in the region. Based on this approach, the dependency theory runs like a "thread" through the whole analysis and underpins the entire thesis.**

The dependency theory is particularly important for explaining the uneven relations between Latin America and global powers. According to this theory, Latin America continues to be economically and politically dependent on developed countries such as the USA and, more recently, China. This means that the region's development is limited by the global economic structure, which places Latin American countries on the periphery of the world economy. The dependency theory also emphasizes that this dependency is not only economic, but also political and social, perpetuating inequalities and hindering the development of local institutions by using methods that reproduce and maintain dependency.

In the context of Latin America, the dependency theory examines how the region remains under the influence of global powers that exploit it for its natural resources and strategic importance, without providing any real opportunity for self-development. Such dependence can be seen both in the relations with the USA and, currently, in the growing influence of China, which is not only seeking resources but also attempting to expand its economic and political influence in the region through infrastructure projects and strategic partnerships.

At the same time, the second theory is also used in the analysis, **the classical theory of the world system**, as well as the application of the typology of international systems. This framework provides a systematic structural view of the international relations, which explains why the countries in the region under research – Latin America – act in a certain way, regardless of their ideologies or political systems. The analysis provides a solid ground for confirming the notion that states are actors that must rely on their own strength to survive, and that security is achieved by maintaining a balance of power between the major actors in the system.

Specifically applied to Latin America, this typology allows for a historical tracing of transformations in the following chronological ranges: during the bipolar system—in the context of the USA–USSR "Cold War" (1945–1991); during the unipolar configuration – a world order with brief USA dominance (1991–2010); and during the current multipolarity – the rise of China, strategic autonomy of the EU (2001–present).

The next key theory on which the research is based is **realism**. As a theoretical framework, realism provides a basis for understanding the behavior of the states that exert a strong influence on Latin America. According to this theory, states are guided by fundamental principles such as national interest, military power potential, and territorial security. For realists, the international system is anarchic and the states act primarily for their own well-being, which explains why global powers such as the USA and China pursue their strategic interests in Latin America using various methods – from trade and investment to military cooperation and political alliances.

An example of realism in Latin America is precisely the strategic competition between the USA and China, which are seeking to expand their influence in the region by directly using the mechanisms of economic diplomacy. Latin America is a modern "field" for geopolitical and geo-economic confrontation, where

global powers pursue their interests and regional states, depending on their political orientations, seek ways to balance these powers.

On the other hand, **liberalism**, espoused mainly by the EU, provides a counterpoint to realism and pragmatism by focusing on cooperation and diplomacy as the main methods for resolving international conflicts. Latin America is home to a number of international organizations—such as CELAC, CEPAL, BID, OEA, ALADI—that attempt (with varying degrees of success) to promote regional integration and coordination in the political and economic relations. These organizations reflect the liberal principles of cooperation and collective security, which are based on the belief that states can achieve better results through peaceful cooperation than through confrontation based on power.

Furthermore, **economic diplomacy** and **public diplomacy** play an important role in building global influence through so-called "soft power". For Latin America, this means actively using diplomatic channels to attract investment, form trade alliances and strengthen its presence in international organizations. Soft power, associated mainly with media influence and diplomatic efforts, is particularly important for countries that want to attract foreign partnerships. Soft power, which is mainly associated with media influence and diplomatic efforts, is particularly important for countries that want to attract foreign partnerships without resorting to forceful methods.

Processes related to the active economic diplomacy are examined, leading to the conclusion that the various systemic approaches analyzed in detail in the text—approaches related to economic diplomacy and public diplomacy—lead to political upheavals and new spheres of influence throughout the region. The desire of the world powers to exploit natural resources in Latin America reflects a growing global trend – the theory of dependency is confirmed.

- **CHAPTER TWO introduces the geopolitical context. The rivalry between the global actors for territory and influence over the natural resources in Latin America plays a key role in this thesis. An attempt has been made to systematize information on how Latin American countries participate in the global scenario in various ways. It also examines how their participation reflects their different political models and preferences.**

The dissertation examines the latest **challenges for the region**, within the observed process of shifting the center of gravity of the global powers, as well as the opportunities and threats of Latin America's inclusion in these new trends. Special attention is paid to the observed process of fragmentation among Latin American countries, which further contributes to the lack of a homogeneous regional power and the impact of international crises on the region.

Latin America is of strategic importance to the global economy as a key exporter of raw materials. The region is a major supplier of minerals, oil, and agricultural products, but suffers from **structural economic dependence**. This dependence on natural resource exports makes it vulnerable to the global price fluctuations and the lack of industrialization and technological progress to diversify economies.

One of the important lines of geopolitical expansion is related to the use of **economic instruments of influence**. The USA geopolitical strategy, although often focused on diplomacy and institutional structures, is increasingly expanding through pragmatic economic alliances and regional trade agreements. An example of this is the USA-Mexico-Canada Agreement (USMCA), which aims to form new economic networks in Latin America and respond to the rise of Chinese influence.

No less important is the military cooperation and the cooperation in the field of communications, which are a key part of Russia's strategy to strengthen its influence in the region. Latin America is an example of how communications interaction can be linked to military and diplomatic projects that guarantee the stability of regional partners while, at the same time, hindering the Western strategic interests. These examples show

that geopolitical expansion is no longer just a matter of direct intervention, but involves **deep structural interactions** that form long-term relationships and dependencies.

The research shows that building new economic structures in the Latin American societies is a complex process. No Latin American country has yet succeeded in building a strong economy of its own that does not correspond to the constantly reproducing cycle of "center/periphery" dependence. Despite the emergence of new centers of attraction, the peripheral and semi-peripheral Latin American countries have been unable to break out of the cycle and move from simply supplying raw materials to productive activities with higher added value. The complex dependency that has been created hinders the process by reproducing itself.

- **CHAPTER THREE analyzes the main characteristics of the traditional USA and European policy toward Latin America, pointing out some consequences and major historical trends related to the region. Special attention is paid to the challenge to the established hegemony of the USA in the region, as well as to the "Monroe Doctrine" and the new impetus given to it in the second decade of this century.**

The negative effects affecting the established hegemony of the USA in Latin America should not be understood as a linear process, but as a long-term development, within the **context of economic downturns and upturns in historical terms**. It is a complex process, influenced both by changes in the global dynamics (such as the end of the Cold War or the rise of China) and by internal factors (political movements or the growing desire of Latin American countries to diversify their alliances and resources).

Compared to most of the years during the last century, the relations between the USA and Latin America are now based less on "stability as a principle" or "ideology as a basis." The bipolar competition that occupied the USA's attention in the 20th century provided a regional basis for policy-making. Today, on the contrary, the agenda is much more specific, much more regional, and significantly more pragmatic. Thus, USA's foreign policy toward the region will inevitably continue to be based on issues that directly reflect the domestic policy and clear interests of the northern superpower.

In the section on the multifaceted relations between the European Union and the Latin American countries, an attempt is made to examine **the interesting counterbalance between policies** with international resonance based on "values" and "interests." The problem examined in the dissertation is also considered in the context of the narrative of the "Global South," of which Latin America is a part.

The EU is trying to develop a partnership with the region in the context of its already recognized lack of autonomy in terms of security. The facts, which are the specific subject of this scientific research analysis, provide an opportunity to present and deepen the understanding of diplomatic, political, trade and economic relations between EU member states and the Latin American states—relations that represent an important, but often overlooked aspect of the EU's current common foreign and security policy.

As in its relations with the USA, Latin America is an extremely important exporter of natural resources and raw materials to the EU, but suffers from structural economic dependence. In other words, the lack of regional integration and political fragmentation hinders foreign policy coordination and sustainable growth.

- **CHAPTER FOUR is devoted to how the rise of the power of global actors (such as China) is changing the way the West dominates in global institutions and determines the policies that drive the global agenda. This trend is also evident in the way regional organizations in Latin America operate—CELAC, OAS, MERCOSUR, etc.**

Not only is Latin America a place where global powers clash, but this clash is **no longer static; it is now a dynamic process**. Changes in the role of global players—the USA, the EU, China, and Russia—require a new interpretation. Traditionally, the USA has been the leading actor in Latin America, but in recent years this model has begun to change. The rise of China as a major trading partner and investor in the region is completely changing the economic and geopolitical realities, while at the same time is raising new questions about the balance of influence.

An example of this is the significant growth of the Chinese investment in Latin America, including infrastructure projects, which help China strengthen its global influence through **strategic partnerships** with the region. The analysis examines how China uses infrastructure projects and investments in strategically important sectors (such as energy, mining, ports, or transport corridors) to strengthen its strategic presence—through the region to the world.

From this, the geostrategic nature of China's goals can be deduced, while **linking economic instruments and strategic expansion**. The proposed new architecture represents an opportunity to reproduce the dependent and historically recurring model of Latin American economies – a "periphery" linked this time to a "new center". Under these conditions, the economic policies based on the exploitation of natural resources exacerbate the well-known effect of slowing economic growth and, in essence, fuel the theory of complex dependency. No matter how much they may try to explain this process in terms of some kind of "mutual interest," the relations offered by China to Latin America are a pure form of classic dependency, only with a shifted center.

This chapter of the dissertation also aims to present the main characteristics or "style" of Russia's policy of influence in the Latin American region. It examines the possible consequences for the countries in the region of this policy—mainly related to **public diplomacy**—within the framework of a process that could be characterized as a "historical-spatial transition" of world hegemony. Specifically in Latin America, the efforts to build a common space of stability, prosperity, democracy and the rule of law are met with resistance from Russia, which is trying to establish itself as a different center of global power and to organize new economic and political relations around its own interests and worldview, which differ from the values of Western civilization.

Special attention is paid to the **specific instruments** which Russia uses to influence the nature of the political relations, both inside the region of Latin America and in its relations with the EU and the USA. Within the framework of "soft power," Russia seeks to gain a presence in Latin America through the use of techniques primarily related to communication channels, propaganda and disinformation. A key element of the Russian influence in the geopolitical context is the use of various types of mechanisms to generate social and political fragmentation. In this sense, attention is drawn to how Russia contributes to increasing the fragmentation in the Latin American region, reprimanding its exports and reproducing the model of dependence along the "periphery/center" axis.

- **The last, CHAPTER FIVE of the dissertation examines the latest challenges for the region in the context of the observed shift in the center of gravity of global powers, as well as the opportunities for Latin America's inclusion in these new trends. Special attention in the analysis is paid to the observed process of fragmentation among Latin American countries, which further contributes to the lack of a homogeneous regional power and the impact of international crises in the region.**

The **lag in the strategic presence** of the EU (most notably) and the USA (to a certain extent) in the region of Latin America is presented in the last chapter of the dissertation. In the second decade of the 21st century, especially with the deepening of globalization and information technologies, the USA is facing these new geopolitical challenges, mainly related to China's activity in Latin America. Many analysts and authors draw parallels between the principles of the "Monroe Doctrine" and the challenges facing contemporary USA foreign policy.

Latin America's traditional partners—namely the USA and the EU—can no longer be viewed as unwavering sources of support. This is part of a broader shift in the global order that **casts a critical view on the established models of foreign policy toward the region**. Although the USA remains an important partner for the region, its strategic role and interests in Latin America are changing today. The problems that arise in relation to trade, security, or migration show that new forms of political and economic interaction are challenging the familiar paradigms of the American hegemony.

The European Union is also experiencing difficulties in achieving its strategic goals, mainly due to **differences in the interests between** the Latin American countries, as well as facing new global challenges that sometimes hinder the effectiveness of policies. The reasons for the loss of focus in those relations lie, on the one hand, in the internal problems faced by the EU in recent years (related to Brexit and the emergence of populist movements) and, on the other hand, in the global changes and the challenges arising from them (e.g., as a result of the Covid-19 pandemic).

Latin America remains a region with contradictory potential—**geopolitically important but institutionally and politically unstable**. Despite the efforts of global actors (the USA, the EU, China and Russia)—which have been competing for influence in recent decades, using various economic and diplomatic instruments or techniques to strengthen their presence, Latin America remains in a state of constant transformation, which shows that the key issue for regional dynamics is how these external influences are changing and how they interact with the internal challenges and opportunities.

This chapter also addresses one of the main conclusions reached later in the current research: Latin America's traditional partners—especially those from Europe—**are lagging behind in the race for influence**, in the confrontation with China and Russia, which are strongly entering the region. This process is justified by geoeconomic reasons. They also lead to the presentation of **future potential scenarios for the development** of the EU-Latin America relations on a global scale.

After a thorough analysis of the contemporary processes and the historical context, which serve as examples in support of the thesis, an important conclusion is reached—it is precisely the principles of **realism and pragmatism** that are the strategies applied by China and Russia in Latin America. On the one hand, this is a **counterpoint to the traditions of idealism and liberalism** professed by the European Union. On the other hand, it generates a process of "neo(new)colonialism."

Latin America is a unique region, in the sense that its countries face complex internal contradictions that often determine their foreign policy orientation and behavior in the international relations. These contradictions consist not only of social and economic inequalities, but also of geopolitical polarization, which leads to **fragmentation and a lack of homogeneity in the foreign policy orientations** among the Latin American countries.

These differences in relation to the foreign policy orientations significantly **hamper the region's integration efforts and lead to a lack of a united front in international politics**. The multitude of regional organizations—such as CELAC, CEPAL, MERCOSUR, UNASUR—have ambitions for integration and coordination, but these efforts often fail due to differences in the political orientations and interests of the countries. Political fragmentation, social protests, and crises of legitimacy hinder the establishment of the region as a unified global actor.

This chapter also concludes that in the coming years, of key importance will be whether the Latin American countries succeed in **building greater strategic autonomy through the diversification** of their partnerships, while at the same time are capable of holding an active role in the global formats, such as the United Nations, the G-20, or BRICS. The proposed hypotheses for possible future scenarios suggest that the rise will depend both on domestic political stability and on changes in the global order.

At the same time, some considerations are raised regarding the **need to strengthen critical reflections on ongoing geopolitical processes** based on our own (Eurocentric) categories of analysis, as well as a critical look at the strategic positioning of the so called "traditional partners" in the Latin American region.

This complex context offers **ample food for thought**. The EU shows no real possibility of claiming leadership in the new environment of increased competition and unfair practices, continuing to offer only its politically correct views on compromise, inclusiveness, diversity, transparency, social dialogue, respect, etc. as an alternative. If it wants to counterbalance the influence of China and Russia in Latin America, Europe is in a need to rethink its own political structures and values internally.

The **structural characteristic of interregional dialogue lies in the differences**. The EU constantly talks about "values," while the other powers emphasize "interests". Promoting democracy, respect for human rights and fundamental freedoms, transparency, good governance or principles of the rule of law are indeed important in the context of a multilateral approach to the future of the world. But at the same time, they sound like ephemeral concepts, far removed from reality. Meanwhile, countries such as China and Russia are addressing the Latin American societies using a clear rhetoric about the benefits of globalization, not for some benevolent future, but for the "here and now".

It is precisely in this race that the present research concludes that the EU is losing ground to China and Russia. These observations require a **new, critical understanding** of Latin America's traditional partners and prompt a rethinking of their strategic role, in the context of the growing influence of new economic and political powers in the region (such as China and Russia), as well as in the specific context of today's multipolar world.

CASE STUDIES

In addition, this dissertation examines two specific case studies involving international organizations: MERCOSUR as an example of regional success and interregional failure, and BRICS as a new instrument for systematic geopolitical positioning. These cases are presented in order to prove the main arguments described in the research.

MERCOSUR – as an example of regional success and interregional failure.

The interregional relations between the EU and MERCOSUR are an important example of Latin America's foreign policy positioning. However, the negotiations on a trade agreement between the EU and MERCOSUR, which began back in 1999, demonstrate the complexity of the economic and political cooperation between the two blocs. This case illustrates the complex relationship between Latin America and the global actors, demonstrating both the potential and the challenges facing the region.

The EU strives for market liberalization and sustainable development, including environmental and social standards in the negotiations, which is met with incomprehension among the MERCOSUR countries. The states conforming MERCOSUR (Argentina, Brazil, Paraguay, Uruguay) see the agreement as an opportunity for economic diversification and reduced dependence on traditional markets, but face some internal contradictions and political obstacles.

It is precisely the resilience to external crises that demonstrates the perfection of the legal basis laid down in the MERCOSUR organization. In the context of acute internal social and economic problems in the individual Latin American countries, accompanied by increased external competition and restricted market access, the institutional stability of the organization can serve as an example at the regional level.

The ratification of the "Association Agreement between the EU and MERCOSUR" is understood as a starting point for a more ambitious project that aims to serve the strategic and economic interests of the European Union, and thus also the interests of Latin America. Through this agreement, the EU will have the opportunity to regain its position as a global power with a greater presence and deeper ties to the region.

Although both the EU and MERCOSUR have their own strategic political goals, the internal and external situation of the two blocs is hampering the pace of negotiations. In this sense, MERCOSUR is an example of regional success (institutional integration, free regional market), but also an example of interregional failure (lack of policy consolidation, incompatibility of production interests, etc.).

BRICS – as an instrument for systematic geopolitical positioning.

This case is presented in order to prove one of the main hypotheses described in the research. Simultaneously with the expansion of its interests to peripheral and semi-peripheral countries, China began to project itself into the world politics through cooperation in alliances such as BRICS. In line with the stated philosophy of the Chinese foreign policy, China began to seek a place in the geopolitical governance of the world, but under the protection of coalitions with countries that are not considered potential enemies by the West – for example, Latin America or South Africa.

BRICS is playing an increasing role in the reorganization of the global trade relations, particularly by promoting the so called "South-South" cooperation and building new economic bridges outside the traditional Western axes. The expansion of the group has increased its geoeconomic significance, especially with the inclusion of countries with large energy and raw material capacities.

In this vein, BRICS already poses a serious challenge—to the North American hegemony, to the Bretton Woods order, to the Western European culture and the modernity it represents, and even to the intellectual challenge of what a world under Chinese hegemony would look like. These issues, which affect relations with the USA and debates in multilateral organizations—the World Bank, the IMF, the WTO—are already beginning to become part of the foreign policy agenda of the Latin American countries.

Through instruments such as BRICS, China's advance—first to the periphery, then to the semi-periphery and now to the center—is changing the hierarchy of geopolitical positions, which is becoming a potential source of conflict. The intensification of trade relations between China and Latin America also accelerates the "neo-colonialist" argument, confirming (through international instruments such as BRICS) that this power is imposing itself in regions with renewed pseudo-colonial relations.

In this sense, it could be concluded that the more dependent Latin America becomes on Chinese imports and capital, the more compromised the region will be within the global interests of the emerging world power. The intensification of trade relations between China and Latin America also accelerates the "neo-colonialist" argument, confirming that this power is imposing itself in the region with renewed relations of dependence.

In conclusion, despite the presence of political and diplomatic factors, it is the economic interests that determine the course of China's relations with Latin America, through instruments such as BRICS. As long as Latin America lacks the capacity to modify or influence the systemic geopolitical structure, it can be concluded that China's goals in the region are primarily economic and, secondarily, they project themselves into political.

CONCLUSIONS AND FINDINGS

The in-depth analysis of the research made it possible to draw several main conclusions and findings. All of them can be categorized within the primary thesis that the **geopolitical situation is becoming more dynamic, unstable, uncertain, and unpredictable every day**. This fact inevitably affects the political and economic processes in the Latin American region that were examined.

The research was **focused on international political and economic relations** in the Latin American region in the **context of global competition** between leading countries. In this way, the main objective of the dissertation was achieved – to analyze the **forms, mechanisms and consequences of the economic and political influence** of China and Russia in Latin America and to place them in the context of **global rivalry with "traditional partners"**—namely the USA and the EU—as well as the new trends in the international system.

The main thesis was proven: In the context of the transformation of the international system towards a multipolar world order, Latin America is acquiring growing strategic importance, but despite the entry of new global actors such as China and Russia, the region is not overcoming its historically established complex "center-periphery" dependence. Instead, it is becoming involved in new forms of neocolonial ties, aided by economic and public diplomacy, exacerbated by the lack of regional homogeneity and the weakening of the strategic presence of traditional partners – the USA and the European Union.

At the same time, the region of Latin America was defined as a **multi-level asymmetric regional complex** through the observation of external and internal structural factors, by identifying the conditions and opportunities for the region's rise as a collective actor in the system of the international relations, and formulating several hypotheses about the potential future trajectories, which contributed to the following conclusions:

I. REGARDING THE THEORETICAL FRAMEWORK AND THE COMPLEX DEPENDENCY: THERE IS AN EMERGENCE OF A NEW CENTER REPLICATING THE DEPENDENCY IN A NEO-COLONIAL STYLE.

1. The theory of dependency (also called "the theory of complex dependency", based on the concept that within the globalized economic system there is a divisive grouping of countries, conditionally named "center" and "periphery") is still applied today in the analysis of the Latin American region. The theory is based on economic interdependence, specifically the exploitation of natural resources.
2. The research showed that traditional "center/periphery" relationships retain a certain inertia, but tend to find new poles of attraction. The USA and the EU do not always seem to realize the need to seek a certain rebalancing in their relations with the Latin American economies and are therefore threatened by the entry of "alternative" geostrategic proposals into the region.
3. From the perspective of the dependency theory, currently for the peripheral Latin America the "center" seems to be shifting toward China. The trend toward building new regional alliances is an expression of the fact that the unipolar moment is in retreat. Even with its military power, the commercial and investment power of the USA in Latin America is now being challenged by China, and an important group of Latin American countries, in the name of "national interest", is seeking ad hoc allies for greater economic and energy security.
4. Along with this, there is a vision for greater political autonomy and economic independence for the Latin American region. This vision is influenced by the current situation in international relations, which the Latin American countries face both with their main international partners—traditional and new—and within the region itself.

5. The theory of the world system, as well as the application of the typology of international systems, provides a systematic structural explanation of why the countries in the region under research – Latin America – act in a certain way, regardless of their ideologies or political systems. The analysis provides grounds for confirming the notion that states are actors that must rely on their own strength to survive, and that security is achieved by maintaining a balance of power between the major actors in the system.
6. The theory of realism provides a basis for understanding the behavior of states that exert a strong influence on Latin America. According to this theory, states are guided by fundamental principles such as national interest, military power potential and territorial security. The international system is anarchic and the states act primarily for their own well-being, which explains why global powers such as the USA and China pursue their strategic interests in Latin America using various methods – from trade and investment to military cooperation and political alliances.
7. Practice shows that applying a targeted and pragmatic approach in the international relations yields positive results. This pragmatic approach chooses "economic diplomacy" (defined as the direct use of the global diplomatic corps) as a tool to promote a country and continuously seek business opportunities. This is not a traditional approach, but its effectiveness is evident. This approach is already becoming dominant, especially in the foreign policy of developing countries seeking to attract foreign investment or increase their trade.
8. Economic instability, high external debt, and low labor productivity in Latin America are bringing populist leaders to the fore, offering easy and radical reforms for national prosperity. This generates "economic populism" (defined as the manipulation of the economic expectations of society). As a political discourse, it boils down to the immediate demands of the masses, rather than the real possibility of their realization.
9. In the modern era of instant communication, image and perceptions play a decisive role in the development of public activities. The essence and factual elements of public policies that can generate collective economic benefits are sources for image design and generate favorable or unfavorable perceptions in societies. The politicians face a more complex challenge—bridging the gap between actual policies and image projection.
10. This leads to one main conclusion: "public diplomacy" (traditionally used to build a positive image of a country among foreign audiences) is now increasingly being used as a strategic tool for opposition. Particular attention is drawn to its use as a tool for countering liberalism – the value base on which the EU builds its policy and identity.
11. In the contemporary international environment, public diplomacy goes beyond its traditional understanding as "soft power" for building a positive international image. It has become a means of ideological influence, used by both state and non-state actors to promote certain (different) values and political models.

II. REGARDING THE GEOPOLITICAL CONTEXT: INTERPRETING THE INCREASINGLY SIGNIFICANT ROLE OF THE REGION OF LATIN AMERICA IN THE SYSTEM OF INTERNATIONAL RELATIONS.

1. Latin America is naturally part of the new period that the international system is going through. Today, the region no longer sees itself as part of the "backyard" of other powers. This new vision of Latin America is due, in part, to a certain economic prosperity resulting from the revenues the region receives from the export of its natural resources. Today, the region of Latin America has a market of over 650 million inhabitants and covers over 20 million square kilometers.

2. In the not-too-distant past, Latin America was characterized by great vulnerability to the international economic environment. Several crises of external origin have had repercussions in the region. Today, the situation is very different from that of the colonial past. Latin America is a leader, along with Asia, in the growth of the global economy. Driven by unconventional economic policies and the new boom in commodity prices, the region has favorable growth prospects within the contemporary multipolar world.
3. The region has significant natural resource reserves, albeit unevenly distributed (including agriculture, a dynamic mining sector and significant hydrocarbon reserves), which has allowed Latin America countries to use these assets as tools for diplomatic relations. However, these resources can be considered a "double-edged sword", as this dependence also creates considerable vulnerabilities, such as uncontrolled exploitation and dependence on external markets.
4. Latin America is home to 40% of the planet's biodiversity, 25% of its natural forests, and 28% of its drinking water reserves. In addition, it has nearly 65% of the world's lithium reserves (concentrated in Argentina, Bolivia, and Chile), 43% of copper (Chile, Peru, and Mexico), 40% of nickel, 30% of bauxite, and 30% of silver. The region's oil reserves account for 20% of the world's total, second only to the Middle East, and its natural gas reserves account for 7,8%.
5. These figures make Latin America very attractive to foreign powers that want to negotiate with the various countries that possess these natural resources and extract them. The importance of natural resources was demonstrated during the Covid-19 pandemic, as they not only represent an investment opportunity and are very necessary for the production security of global economies, but also proved to be essential for the competitiveness of the leading economies such as Europe.
6. The Latin American economy still relies mainly on the export of natural resources to countries that have highly developed economies and industries, but lack the necessary resources. This perpetuates the long-standing process of so-called "re-primarization." The Latin American continent is very rich in natural resources, but unfortunately it still lacks the necessary infrastructure for their effective exploitation.
7. Exports are concentrated on a few primary products and in many countries sometimes on just one. Latin American exporters do not set the prices of their products, which are influenced by international markets, in addition to the existence of large debts to international financial institutions, which generates additional dependencies and challenges for local economic systems.
8. Thus, Latin America's growing importance in the context of today's geopolitical and geoeconomic realities makes it an increasingly desirable and necessary partner for addressing global challenges. These facts, as well as the changing international environment, are causing "traditional" partners—such as the EU—to realize that its relations with the Latin American countries are lagging behind and need to be reviewed.
9. It is also important to note the significant asymmetry that exists between the different countries in the Latin American region, which is evident not only in their size, production orientation and natural resource deposits, but also in their social composition, varying levels of technical support and human capital qualifications. This marked asymmetry is reflected in the region's relationship with global processes, as well as in the perception of Latin American relations with the world.
10. Geographical features, combined with a deep colonial legacy, form the basis for many of Latin America's contemporary problems. These two factors influence social inequality, dependence on global powers, also internal political and ethnic conflicts. Despite several efforts toward economic development and social integration, these deep roots in the geography and the history continue to shape the region's future.

11. Despite the unstable internal situation, the Latin American economy will continue to be dominated mainly by three external economies—the USA, China and the EU. Although they remain competitors, these three global powers will be linked in the region due to the multipolarity of the system. The key to success will lie in competitive activities. Economies that manage to impose their standards will enjoy an advantage.
12. Latin America's relative importance is growing steadily in a globalized world. Looking ahead, Latin America faces the challenge of promoting structural reforms in order to increase the region's internal growth potential. Any improvement in this area necessarily requires a change in the regional production structure, which is poorly diversified and dominated by sectors with low added value and low technological content.
13. Latin America's international integration into the global arena will continue to grow as a result of the major changes that the international economic, energy and food systems are undergoing, as well as the consolidation of its status as the world's second emerging economy.
14. It can be summarized that, in the context of the increasing influence of non-Western global powers in the Latin American region, and in the name of preserving the so-called Western civilization, in the conditions of a declining Western presence, it is in the interest of the so called "collective West"—the EU and the USA—to encourage the "westernization" of Latin America.

III. REGARDING THE REGIONAL AUTONOMY AND THE LACK OF HOMOGENEITY: KEY CHARACTERISTICS OF THE GEOPOLITICAL DYNAMICS IN THE REGION OF LATIN AMERICA.

1. Latin America has been politically and socially fragmented for many years. This fact creates a "fertile ground" for the influence of external forces and factors. The lack of regional homogeneity in the identification and implementation of solutions, as well as in terms of political ideologies, is perceived as a major obstacle to the regional cooperation in Latin America.
2. The lack of homogeneity is linked to the two main economic models that have long been applied in Latin America. The first is the so-called "neo-extractivist model" – based on the nationalism of natural resources. The second is the so-called "open nationalism", which seeks to maintain control over natural resources and domestic markets, but also to attract private and foreign investment in key economic sectors.
3. Four main differences—i.e. political fragmentation and crisis of the regional integration; differences in the economic development between the countries; internal socio-economic inequality; cultural and ethnic diversity (rather than the presumed cultural or historical unity)—are the factors that determine the complexity of the relations in the region of Latin America, both from a political and from an economic point of view.
4. It is precisely the combination of these key factors—especially the lack of political regional homogeneity and the presence of positive economic indicators—that gives us a reason to conclude that, as paradoxical as it may sound, during the first quarter of the 21st century in Latin America has been seen a process of so-called "neo(new)colonialism".
5. Neocolonialism is closely linked to the economic sphere of activities in the contemporary geopolitical context and is broadly defined as: "the practice of using economic means, globalization structures, cultural imperialism, and conditional aid as methods of influencing states, replacing the previous colonial methods of direct military control (imperialism) or indirect political control (hegemony).

6. At the same time, Latin America's lack of regional homogeneity is also reflected in its international relations. The political differences between the states are increasing, the economies of different countries are becoming fragmented and there are some anomalies in their diplomatic relations. For this reason, the changes that the system of the international relations is undergoing have a strong impact on the region.
7. These differences in its foreign policy orientations significantly hamper the region's integration efforts and lead to a lack of a united front in international politics. The multitude of regional organizations—such as CELAC, ECLAC, MERCOSUR, UNASUR—may have the ambitions for integration and coordination, but these efforts often fail due to differences in the political orientations and interests of the countries. Political fragmentation, social protests, and crises of legitimacy hinder the establishment of the region as a unified global actor.
8. Paradoxically, the analysis shows that the ties between the Latin American countries themselves are strengthening, but the framework for a unified and coordinated process of regional integration is not. Surprisingly, despite the initial desire for regional cooperation among the Latin American countries, these efforts—though they sound natural—enjoy only a symbolic support from the different governments in Latin America.
9. Geopolitically, Latin America's position has often been influenced by the dynamics between the world's major powers. Latin America currently finds itself in a difficult geopolitical situation, influenced by the growing competition between the world's two major economic powers—China and the USA. The management of natural resources and the lack of homogeneity in the foreign policy also have an impact within this dynamic.
10. The spread of populism in Latin America is nothing new, but in our times it is already based on both material and immaterial elements. From this perspective, the promotion and spread of autocracy in the region can be seen as an attempt by an external political force to reinforce the dependency as a form of regional policy.
11. Latin America faces significant challenges in its integration into the world, as it must balance its relations with the major powers (such as the USA, China and the EU), effectively manage its diplomacy in the field of natural resources, and fight for its place of importance in the system of international relations. To achieve more strategic integration, the Latin American countries need to strengthen their institutions, diversify their international relations and consolidate their policies.
12. A key conclusion is that economic tensions between the world's two largest economies – the USA and China – on the one hand, can provide great opportunities for the developing countries (in this case Latin America) and improve their participation in the global economy. On the other hand, however, they create conditions for the establishment of new dependencies within the framework of the "neo-colonialism." The framework resulting from this context gives us reason to note that the process is complex, will not be easy, and will depend on the specific policies that may be adopted by the governments in Latin America.
13. A main conclusion is that in the coming years, the key factor for the system of international relations will be whether the Latin American countries will be able to succeed in building a greater strategic autonomy, through diversification of partnerships and an active role in global formats, such as the United Nations, G-20, or BRICS. The proposed hypotheses for possible future scenarios suggest that the rise will depend both on domestic political stability and on changes in the global order.

IV. REGARDING THE PRESENCE IN THE REGION OF THE U.S.A.: DIFFICULTY AND COMPLEXITY IN MAINTAINING THE ESTABLISHED HEGEMONY.

1. In line with the principles of realism, the primary national interest of the United States in Latin America has always been "stability as a principle" and "interventionism as a method." In the economy field, the USA seeks to promote free market reforms that keep Latin America open to North American interests.
2. Over time, the concept of the "Monroe Doctrine" has undergone significant adaptations, evolving in the context of the new global realities. The "Monroe Doctrine", although born in the 19th century, remains an important benchmark for USA foreign policy, even in a globalized world and a multipolar geopolitical configuration.
3. In the current multipolar context, issues concerning Chinese and Russian influence in Latin America, as well as the growing migration flows, are renewing the significance of the "Monroe Doctrine" and are providing new opportunities for its interpretation and adaptation by the new USA administration in the region under research.
4. At the end of the 20th century, the USA began to rethink its strategy of influence, attempting to shift from traditional "hard power" (military and political intervention) to the concept of "soft power". This is a process of strategic adaptation in which the USA is moving towards the use of non-military methods to achieve its goals (through diplomacy, economic aid, cultural programs, civil society development, etc.), which at the same time requires a new approach to managing its relations with Latin America.
5. The first decade of the 21st century saw a strategic "vacuum" due, on the one hand, to the shift in the focus of USA foreign policy towards the Middle East and Eastern Europe, in terms of security. On the other hand, a new political and economic cycle began in Latin America at this stage.
6. Since the beginning of the 21st century, the relations between the USA and Latin America have shown a certain continuity with the era of the hegemonic presumption. Policies that are crucial to the future of Latin America are usually determined outside the region. The Latin American countries remain vulnerable to external trends, events and decisions, and rarely exert significant influence on global issues (Venezuela, plus more recently Brazil, could be considered exceptions at certain points in time).
7. Compared to most years of the last century, the relations between the USA and Latin America are now based less on "stability as a principle" or "ideology as a basis." The bipolar competition that occupied the USA throughout the 20th century provided a broad regional basis for policy-making. Today, by contrast, the agenda is much more specific, much more regional, and significantly more pragmatic.
8. The current USA engagement with Latin America is primarily about "interests" rather than "values" – interests related to trade and consumption, financial markets, energy sources, or other resources. It also involves the managing of problems that cannot be solved by individual countries alone, such as the fight against terrorism, drug and arms trafficking, or migration control, etc.
9. Currently, the two main concerns of North Americans—the illegal immigration linked to crime and the inflation caused by pricing—are included in USA's policy towards the entire Latin American region. Thus, USA's foreign policy toward the region will inevitably be based on issues that directly reflect the domestic policy of the northern superpower.

10. The Latin American countries will continue to be of interest to the USA – firstly because of their geographical and historical proximity, and secondly because they are key sources of natural resources, important investment centers and significant markets. In addition, they can serve as a testing ground for diverse forms of government and market economies, as well as active participants in the international community.
11. Another important issue that is central to the relations with Latin America is the growing rivalry between the USA and China. The inter-American relations will continue to be shaped by these global challenges influenced by other major players (China) and the financial and economic opportunities they offer to Latin America.
12. The negative effects affecting the established hegemony of the USA in Latin America should not be understood as a linear process, but as a long-term development, within the context of cyclical ups and downs in historical terms. It is a complex process, influenced both by changes in the global dynamics (such as the end of the Cold War or the rise of China) and by internal factors (such as political movements or the growing desire of the Latin American states to diversify their alliances and resources).
13. In this vein, it should be noted that the historically rooted skepticism toward the Western powers and a lack of trust in the Latin American state institutions fuel the rise of anti-American, anti-globalist, and anti-market demagoguery in many of these countries. Some Latin American leaders (Venezuela, Cuba) even continue to use outdated political rhetoric, typical of some 50 years ago.
14. On the global stage, the war between Russia and Ukraine has deepened the existing political tensions between East and West, while revealing a complex process, namely the crisis caused by the deepening trend in the current system of international relations, towards the revival of a new multipolar world. Inevitably, this process has an impact at various levels in the Latin American region, especially with regard to its relations with a geographically close "traditional" partner such as the USA.
15. It should be noted that the USA policies affecting Latin America are now determined not only by the international power relations and the external challenges, but also by the interaction of various economic corporations, technology groups, entertainment conglomerates, foundations, media, and non-governmental organizations.
16. In addition, the traditional financial system (the supremacy of the dollar as the global reserve currency) is under pressure to reform, partly influenced by the USA sanctions on countries such as Venezuela, Cuba, China and Russia. This pressure is also reflected in the different economies of Latin America and should be seen as part of a broader process of change in the established world order, initiated by the countries from BRICS.
17. This makes it difficult for the USA to maintain its leading position in the region. The very complexity of these processes in recent years has been significantly influenced by other diverse forms of activity which—in today's world of high technological connectivity—go beyond the boundaries of the familiar institutional relationships.
18. The projection shows that in the coming years, neither a strong alliance nor deep hostility seems likely to prevail between the USA and Latin America. The relations will most probably remain complex, unstable, multifaceted and multidimensional. They will also be influenced by domestic political pressures and social expectations—both in the USA and in Latin America—and inevitably by the relevant regional economic developments.

V. REGARDING THE PRESENCE IN THE REGION OF CHINA: LINK BETWEEN ECONOMIC INSTRUMENTS AND STRATEGIC EXPANSION.

1. China is designing and consolidating its regional and global leadership through a broad program of economic integration. It is based on the principle of strategic thinking about the future. This concept is deeply rooted in the Chinese philosophy, in the sense of implementing strategic projects now that will yield results for future generations.
2. From this, we can deduce the geostrategic nature of China's goals. The region of Latin America is part of these goals. They include the creation of global supply chains and added value, in the process of which China could become a center of industrial production and innovation—i.e., of real influence and dependence.
3. The analysis shows that China uses "soft power" of influence, having developed a strategy to project it to the world, based on the richness of its ancient culture, its achievements in economic relations, international cooperation with the developing countries (cultural, political, economic and military) and in promoting its model of development.
4. Latin America has benefited from the mass sales of its raw materials on the Chinese market, thus becoming Latin America's second largest trading partner, after the USA and surpassing the EU in the first decade of the 21st century. For its part, China increased its exports of value-added products, thereby consolidating an unequal model of trade conditions between the two trading partners, which deepened the process of dependence of the productive structures of the economies in the region.
5. China's investments in Latin American countries are carefully considered and promote sectors that are necessary for the region's development, especially strategic infrastructure (ports, transport, logistics, etc.). For this reason, Chinese loans for infrastructure projects in many Latin American countries are one of the most important pillars of the China-Latin America relations.
6. The initiative called "Belt and Road" is presented as an opportunity for the region that could enable the construction of a new productive architecture, based on the establishment of regional cooperation networks necessary for the sovereign development of Latin America, through newly emerging multipolar instruments (such as the new BRICS Bank or the Asian Infrastructure Investment Bank).
7. Thus, the relations between Latin America and China have grown exponentially in recent decades. China has become a major trading partner for countries such as Brazil, Chile and Peru, while the USA remains a key power in the field of security and the EU in the field of diplomacy. This situation has created a regional geopolitical dilemma, as the Latin American countries must balance their relations to maximize benefits without alienating any of the three powers.
8. From the perspective of economic diplomacy, China has its own enclave of the South-South cooperation. Under the guise of a high-flown rhetoric, its goal is actually simple: to obtain raw materials in exchange for investments in strategic infrastructure. The proposed new architecture represents an opportunity to reproduce the dependent and historically recurring model of Latin American economies – a "periphery" linked this time to a "new center".
9. The Chinese economic diplomacy focuses mainly on Latin America (as well as Africa and Southeast Asia) and is characterized by not imposing the heavy conditions that other investors—in particular the EU or, to a certain extent, the US—impose, such as need for democratic reforms, market openness, or environmental protection, in addition to providing low-interest loans and debt forgiveness opportunities.

10. In addition, China is focusing and deploying its public and cultural diplomacy in regions with developing countries—this includes Latin America—that need to cooperate in order to sustain their economic growth. In this way, China is taking steps to transform the international system to its advantage.
11. China's policy of offering significant investments and trade agreements to Latin America is becoming a powerful incentive for the Latin American countries to change their diplomatic orientations. The transition of the Latin American countries to recognizing the so-called "One China" is an important step for China in its international diplomatic struggle with Taiwan. This allows China to strengthen its political and economic presence in the region, which is in line with its broader geopolitical goals.
12. The 21st century is crucial in the competition between China and the USA, which are struggling for leadership not only in Latin America but also globally. The central question is how the Latin American countries can take advantage of these international relations to both stimulate their sustainable economic development and strengthen their political sovereignty.
13. This balance is not easy to maintain, as the USA continues to exert strong influence in Latin America through security and trade cooperation agreements, while China offers financing and infrastructure development without the strict political conditions imposed by the EU or the USA.
14. China's relations with countries such as Venezuela, Brazil, Mexico and Argentina serve as examples of the displacement of USA influence from the political, economic, and social orbit that prevails in the Latin American states. In recent years, China has strengthened its presence mainly at the economic level, but also at the political and social levels. The Chinese influence is viewed more favorably than the American influence, as the latter is perceived as a force that interferes in the internal politics of countries, while the former is viewed more benevolently.
15. This analysis has shown how the compatibility of interests translates into a structural complementarity, namely: first, through its relations with the peripheral Latin America, China secures access to a wide variety of natural resources that its economy and population need and that are abundant in the region; second, China secures markets for its industrial production and capital; and third, China secures allies for several of its geopolitical goals, including the principle of countering USA presence in the southern hemisphere and reforming global governance.
16. Contrary to the "win-win" narrative, the escalating relations with China are detrimental to the peripheries of Latin America because they are, in fact, structural competitors to China. The fact that China has a huge demand for natural resources and a large supply of cheap processed products does not mean that the Chinese economy is equally complementary to the periphery. On the contrary, as the dependency theory predicts, deepening the economic ties with China leads to a strengthening of primary dependence.
17. A key conclusion is that, under these conditions, economic policies based on the exploitation of natural resources exacerbate the well-known effect of slowing the economic growth and, in essence, fuel the theory of complex dependency. No matter how much they may try to explain this process in terms of some kind of "mutual interest", the relations offered by China to Latin America are a pure form of classic "center/periphery" dependency, only with a shifted center.
18. The main question that remains open is whether this deepening of relations between the center and the periphery is the result of market forces or of specific policies pursued by China. This is a recurring hypothesis in the examination of relations between China and Latin America. The question would be whether this new dependency arises as a result of the exploitation of the market economy or is the result of the political imposition of unequal conditions on peripheral countries by powerful countries.

VI. REGARDING THE PRESENCE IN THE REGION OF RUSSIA: SPECIFIC APPROACHES FOR THE CREATION OF DIVIDING LINES.

1. The relations between Russia and Latin America have always been problematic. Over the years, they have mainly focused on political and military cooperation. With the implementation of the "Doctrine of Multipolarity" as the basis of the Russian foreign policy since the beginning of the 21st century, Russia's international relations have become more insistent in those regions considered strategic in their plan to change the existing international power structure.
2. For the Latin American countries, the move towards a multipolar world order means expanding their international room for maneuver and greater opportunities to choose alternative development projects. It is worth noting that the Russian Federation and its predecessors (the Soviet Union and the Russian Empire) have not had any serious conflicts or prolonged tensions in their relations with the countries from the region in question.
3. Russia is directing its interest towards Latin America, considering it an important pole of global economic development. From its pragmatic position, Russia is trying to expand its influence in the Latin American region. First, by taking advantage—in the short term—of revolutionary initiatives for regional integration (such as ALBA) and second—in the long term—of alliances that could neutralize the USA (such as BRICS).
4. The key to understand the relations between Russia and Latin America is Russia's sale of military equipment. Russia reappeared on the Latin American scene after the Cold War, promoting the expansion of its military-industrial complex. At the same time, it is implementing significant energy projects, particularly in the oil and gas sector, as well as developing nuclear power plants. In addition, the promotion of the Russian commercial interests with a strategic perspective that generates a change in the distribution of global "center/periphery" dependence is a process in which Latin America plays a fundamental role.
5. Russia and its partners in Latin America prefer to explore the ideological content of their relations, first and foremost. This approach explains the Russian government's tendency to develop relations directly with the presidents, or their respective Latin American foreign ministries, based in ideologically similar countries, but almost zero interest in relations with the opposition or other political parties.
6. The effects of Russia's war against Ukraine have created further fragmentation in Latin America. The assessment of the war has exacerbated problems within the Latin American countries and is being projected onto their external relations. The war in Ukraine has led to greater international pressure on these relations, as the Latin American countries try to maintain their neutral position, because Russia's influence in the region continues to be an important factor in ideas for reconfiguring the world order.
7. It can be concluded that the autocratic cooperation between Russia and its Latin American partners is recharging Russia's image in the region. Consequently, the blurring of values and the imposition of interests is intensifying, in line with an aggressive Russian propaganda, through various means related to public diplomacy—Latin American media, internet platforms, political parties and even actors from academic circles.
8. The second pillar, equally important (or perhaps even more important) in explaining Russia's influence in Latin America today, is the propaganda and the disinformation. These rely on the presence of Russian media with programs in Spanish, followed throughout much of Latin America, and with a strong presence on social media. Within the framework of "soft power", Russia seeks to gain a presence in Latin America through propaganda on Russian television channels in Spanish and expansion on the internet, as the most ambitious mechanism for building its image and gaining influence.

9. The analysis shows that there are clear trends in identifying the messages that accompany propaganda and disinformation in Latin America. These are disinformation narratives, consistent with Russian media, that highlight alleged abuses of USA and EU foreign policy in Latin America. In reviewing the content, predominate the conspiracy theories, false military actions, discrediting and portraying USA military personnel as criminals, among other derogatory remarks.
10. A key element of Russian influence in the geopolitical context is the use of various types of mechanisms to generate social and political fragmentation. The creation of "dividing lines" in the societies on a wide range of issues is perhaps one of the greatest threats of our time, because fragmentation makes it impossible to articulate common priorities and goals – and ultimately undermines the foundations of democracy.
11. Latin America is not homogeneous, does not speak with one voice and maintains differentiated relations with Russia, whose strategy operates on different levels. Some Latin American nations view its relations with Russia as a political lifeline, while Russia sees them as a way to disrupt the USA rear guard and considers them intended to compensate for its international political and economic isolation following its invasion of Ukraine.
12. In this sense, although Russia's role in Latin America has been exaggerated, it can be concluded that Russia is taking advantage of the situation in the region for its own benefit, contributing to the fragmentation of Latin America, the reprimand of its exports and reproducing the model of dependence of the periphery on the center.

VII. REGARDING THE PRESENCE IN THE REGION OF E.U.: CRITICAL LOOK AT THE STRATEGIC POSITIONING OF THE TRADITIONAL PARTNERS.

1. The relations between Europe and Latin America have a long tradition, intertwining historical and cultural elements, political affinities, economic interests, and strategic considerations. To this context must be added the strong European economic presence in the region, which was more pronounced in the 20th century but has now been surpassed by China's presence, with the exception of the Southern Cone of Latin America (Argentina, Chile), where Europe remains the most important trading partner and the leading source of foreign investment and development cooperation.
2. Given the EU's inability to meet its own raw material needs, Latin America occupies a strategic position as an important source of diversification of the supplies and for the European production cycle. Therefore, strengthening cooperation between the EU and Latin America should be seen in the context of the EU's desire to create conditions for sustainable development and interaction on issues such as competitiveness, trade in critical raw materials, energy sources, and food security.
3. Latin America's growing importance in addressing global challenges—not only because of its resources and economic potential, but also because of concerns about the international security environment and multilateral partnerships—provides new impetus for the EU to strengthen its cooperation with Latin America.
4. As in the case of the USA, the context of the relations between the EU and Latin America today has changed significantly from years ago. In the past, many Latin American countries saw Europe as a kind of "benefactor" or "virtuous partner" that practiced "soft power" and could act as a counterweight to the hegemonic power of the USA in the region. This vision was never very realistic, and today it is clear that it is outdated.

5. The competition between the global players, the USA (a traditional partner) and China (an emerging partner) in Latin America in recent years has been characterized by a growing hostility. This gives ground for the assertion that it is precisely this international situation that has led to the EU's realization that its relations with Latin American countries are lagging behind and need to be reviewed.
6. The EU is an important investor and trading partner for the Latin American countries, with relations in recent years focusing on the partnership between the region and the EU, including the exchange of knowledge and technology. Despite all good intentions, there are fundamental differences in the political priorities. Both sides continue to seek ways to strengthen mutual cooperation and influence on the global stage.
7. The Eurocentric idea that Latin Americans—whose political model is in many ways similar to that of Europe—will follow a process of integration similar to that of the EU seems to be wrong from today's perspective. On the contrary, the analysis shows that Latin Americans themselves have difficulty finding common interests with the EU, such that would allow them to build homogeneity and defend common positions within the framework of multilateralism.
8. There is an asymmetry across all areas of European-Latin American relations. The research shows that until recently, Latin America did not receive the necessary attention in European foreign policy. The EU's attempts to restore its priorities with Latin America seem belated, given the already established presence of other major international actors in the region.
9. The European-Latin American political dialogue is usually asymmetrical, regardless of how much formality is maintained. Europe tends to constantly inquire about the state of democracy in the region, integration processes, respect for environmental and social production standards, gender inclusiveness, treatment of indigenous peoples' rights, etc. and limits itself to providing information on progress on these issues – always in a highly bureaucratic, complex and time-consuming manner.
10. EU requirements are sometimes not in line with the realities of the Latin American countries. Latin American societies often have a different understanding of democracy and human rights, which differs from the standards imposed by the EU. In many cases, these principles are perceived as unattainable or idealized, failing to take into account the social, economic, and political challenges of each country.
11. Despite its many points of contact with the European culture, Latin America cannot automatically be associated with Europe. Latin American countries do not fully understand EU policies due to differences in historical contexts, socio-cultural differences, rejection of European values and principles, and the resonance of China's significantly more pragmatic economic approach.
12. The EU sets standards that seem inadequate or unachievable in the context of the region's internal challenges, leading to a lack of support for its initiatives. For these reasons, Latin America often chooses other partnerships which are more pragmatic and which do not include conditions for political or social restructuring.
13. An example of a mistake, repeatedly made by the European leaders when negotiating with Latin American representatives, is failing to take into account the lack of homogeneity in the region. Negotiating between the EU and the regional institutions, such as CELAC, or signing agreements or declarations of good intentions, does not have legal force and is not binding automatically on every state in Latin America.
14. The political instability that has taken hold in several Latin American countries also does not encourage the relations with the EU. The resurgence of populist tendencies and the overthrow of elected governments through diffuse or outright rebellious social movements in Latin America are hindering the intensification of the political relations with the EU.

15. In this vein, the difficulties that the EU may encounter in its desire to intensify its relations with the Latin American countries stem from the challenges of reconciling different national interests and consolidating a lasting mechanism for integration and cooperation within the region, which lead to a lack of solid regional institutions capable of defining common policies and coordinated positions towards international partners, as well as of electing a leader in regional formats.
16. A comparison of the data in this research shows that today, with its confederal organization, the EU finds it very difficult to compete with economies of continental size and high political centralization, such as the USA or China (or, to a lesser extent, Brazil or India). The reality is that, due to their internal divisions, the EU and its member states are unable to face the major challenges of globalization. This is particularly evident in the relations with Latin America.
17. A key aspect hindering the EU's efforts in Latin America is the differences surrounding Russia's war against Ukraine. This conflict has created further fragmentation in Latin America. The assessment of the war has further exacerbated problems within the Latin American countries and is projected onto their foreign affairs, with some even attributing it to the EU sanctions against Russia.
18. In this context, the EU's goal of further strengthening its relations with Latin America is also seen beyond the building of its autonomy – namely in its intention to limit Russia's influence in the region, which could be a strategic ally in pursuing the EU interests in the multilateral forums.
19. The Covid-19 pandemic is another factor that has disrupted the supply chains, increased the energy prices and costs, exacerbated the demographic pressures and difficulties in finding skilled labor, and threatened the production security. On top of all this, there is a bureaucratic burden in the EU which—according to small and medium-sized enterprise owners—stifles growth potential. In this situation, and compared to other global players, the EU is losing competitiveness.
20. Latin America is an example that illustrates the fundamental differences in the approaches of the EU and the other global players in their relations with the countries of the "Global South". While the EU emphasizes the principles of democracy or equality, China focuses on pragmatic and strategic expansion. On the one hand, this rivalry leads to a deeper fragmentation in the region, but on the other, it opens up opportunities for the local economies.
21. Despite their differences, both approaches have their advantages and challenges, and the key task for the Latin American countries remains how to use these competing approaches to their own advantage. In summary, Brussels and Beijing are working to deepen their relations with the countries of the "Global South" in the context of growing geopolitical and geostrategic competition.
22. The main determining factor for the future of the international relations between Latin America and the EU—including the importance of the EU on Latin America's agenda—are the great uncertainties arising from the international context, which calls into question the established neoliberal order and the possible return to trade protectionism. Thus, leading to a slowdown in the process of the European-Latin American dialogue. Another factor in the development of this dialogue is the political dynamics within the USA in particular.
23. The in-depth analysis also shows that the paradigms of interregional trade are not working either, because the diversity of interests and the number of interlocutors make it very difficult to seek negotiations for a large bi-regional agreement (e.g., EU–MERCOSUR), which affects the bi-regional strategic partnership. In this sense, taking into account the theoretical framework, the global dispute does not seem to be ideological, but rather a dispute "over interests". The conflict between "values" and "interests" continues to deepen.

24. The EU is also going through a crisis (perhaps the most serious since its creation), which calls into question its most important economic, political and social dimensions, including the very idea of "exporting the model" of European integration as a benchmark for other participants in the system of international relations — all these processes are gradually opening up the serious possibility of a reconfiguration of the political systems on the South Atlantic side.
25. The data also show that if the EU does not undertake serious and profound internal reform, if it does not abandon the distant and high-flown politically correct rhetoric that is not understood by the Latin American societies and which is attacked with a very clear discourse, the EU is doomed to become a marginal actor on the geopolitical stage. In this context, it can be concluded that there is no single mechanism for achieving progress in the bi-regional relations between the EU and Latin America.
26. With regard to Bulgaria, it is very important to emphasize that, unlike other European countries, Bulgaria is an EU member state that is perceived differently in the region — Bulgaria does not carry the burden of a former colonial past. This historical fact contributes significantly to our country's positive image in Latin America.
27. In multilateral terms, Bulgarian foreign policy is guided by the common European priorities in the region, related to strengthening the strategic partnership with Latin America based on shared interests. This provides an opportunity to work towards a more pragmatic bilateral relations between the countries. In this sense, Bulgaria could play the role of a kind of "bridge" for the development of the EU's international relations with the increasingly important region of Latin America, without unnecessary ideologisation and the potential confrontation associated with it.
28. After a thorough analysis of the contemporary processes, it is concluded that the principles of realism and pragmatism are the strategies applied by China and Russia in their policies toward Latin America. On the one hand, this is a counterpoint to the traditions of idealism and liberalism professed by the European Union. On the other hand, these observations require a new, critical understanding of Latin America's traditional partners and prompt a rethinking of their strategic role in the context of the growing influence of new economic and political forces in the region, and in the context of today's multipolar world.

SYNTHESIS OF THE MAIN CONCLUSIONS AND PERSPECTIVES

Based on the theoretical tradition reviewed, this dissertation formulates an **integrative model for analysis consisting of three interrelated levels:**

- Global (positioning of Latin America in relation to global polarity);
- Regional (internal imbalances, regional integration, strategic geography);
- State (peripheral/semi-peripheral economic profile, external dependence).

The following main hypotheses were tested in the course of the research:

- The entry of China and Russia into Latin America does not lead to strategic autonomy for the region, but reproduces the model of complex dependence, with economic instruments and public diplomacy replacing the classic forms of political and military control.
- The regression of the strategic presence of the USA and the EU in Latin America is a result not only of external competition, but also of the limited effectiveness of their value-oriented policies in the context of growing geo-economic pragmatism.

- The lack of regional homogeneity and internal fragmentation in Latin America create a favorable environment for external influence and hinder the formation of an autonomous, common regional strategy in the system of the international relations.

It can be concluded that Latin America has the potential to strengthen its position in the international system, but **this potential is structurally limited by three factors:**

- a) Economic dependence and technological backwardness;
- b) Internal regional disunity (lack of homogeneity);
- c) Competition between global powers on its territory.

The **possible future scenario for increasing the international weight** of the region of Latin America, as an actor in the system of international relations, includes:

- a) Regional integration, coordination of foreign policy;
- b) Economic diversification and industrial innovation;
- c) Strategic balancing between the US, China, and Europe.

Through the structural analysis of the proposed **multi-level asymmetric regional complex**, the expected results were achieved, namely:

1. Empirical verification of the model for the three levels – global, regional, state;
2. Construction of a database on the regional autonomy – contribution to the methodology of international relations;
3. Comparative analysis of the different forms of systematic strategic positioning and counterbalance of the global powers in the specific region;
4. Formulation of scenarios for the possible future trajectories of Latin America in the system of the international relations.

SCIENTIFIC CONTRIBUTIONS OF THE DISSERTATION

A claim has been made for an original contribution to the Bulgarian scientific literature through the creation of a comprehensive, systematic and up-to-date research about Latin America, based primarily on contemporary foreign and regional sources, which have been underrepresented in Bulgarian academic discourse to date.

As a separate subject of analysis:

An updated interpretation of the role of Latin America in the system of the international relations has been developed, with the region being analyzed not simply as a peripheral zone, but as an independent geopolitical and geoeconomic factor, in the context of a multipolar world order.

Enrichment of existing knowledge and creation of new knowledge:

- The theory of dependency (center-periphery) and the theory of the world system have been tested by introducing the concept of the emergence of "new centers" (China and, to a lesser extent, Russia) that reproduce dependency in a neocolonial format without changing the structural vulnerability of Latin American economies.
- A systematic comparative analysis of the foreign policy strategies of traditional and new global players towards the region of Latin America has been carried out, revealing the differences between the value-oriented approaches of the EU and the USA versus the pragmatic-realistic models of China and Russia.

- The key role of economic and public diplomacy, as instruments of strategic influence in the region, has been demonstrated by analyzing their relationship with the processes of fragmentation, political polarization and increased external dependence.
- The specific model of the Russian influence in Latin America has been revealed, based primarily on public diplomacy, disinformation practices, and the use of political and social fragmentation to create dividing lines both within the region and in its relations with the West.
- The regression in the strategic presence of the EU (primarily) and the USA (to a certain extent) in Latin America has been identified, substantiated by a geoeconomic and institutional analysis, as well as by a comparative assessment of the effectiveness of their policies vis-à-vis those of China.
- A critical analysis of the lack of regional homogeneity in Latin America has been developed, presenting it as a key structural factor hindering the formation of autonomous regional power and facilitating the external influence of global actors.
- Case studies of MERCOSUR and BRICS are presented, proving the main theses of the dissertation – respectively, the limitations of regional integration and the use of multilateral formats as instruments for geopolitical positioning.
- Possible scenarios for the future development of the relations between Latin America and the main global actors are formulated, taking into account the lack of regional homogeneity, increased international competition and the dynamically changing global context.

THIS AUTHOR'S SCIENTIFIC PUBLICATIONS

1. "Development of the bilateral relations between Bulgaria and the Latin American countries – characteristics and paradigms" (2025), in *International Relations* magazine, issue 2/2025, International Relations Publishing Association, pp. 81–94, ISSN 0324-1092
2. "The relations between the USA and the Latin American countries in the 20th and early 21st centuries" (2025), in *Geopolitics* magazine, issue 3/2025, published by the Bulgarian Idea Foundation of the Geopolitical Society, pp. 154–167, ISSN 1312-4579
3. "The role of Latin America in the European Energy Diversification – A current analysis" (2025), in the collection book *Energy and Climate Diplomacy, Foreign Affairs Research Papers #20*, published by the Diplomatic Institute, pp. 76–92, ISBN 978-619-7200-43-0